UNDANG UNDANG
NEGERI TERENGGANU

ENAKMEN 1 TAHUN 2017

ENAKMEN UNDANG-UNDANG KELUARGA ISLAM (TERENGGANU) 2017

Tarikh Persetujuan DiRaja :
Tarikh disiarkan dalam *Warta* :
Tarikh mula berkuatkuasa : 1 Julai 2017 [Tr. GN. 1176/17]

NEGERI TERENGGANU DARUL IMAN

Warta Kerajaan

DITERBITKAN DENGAN KUASA

GOVERNMENT OF TERENGGANU DARUL IMAN GAZETTE

PUBLISHED BY AUTHORITY

Jil. 70 **23hb November 2017** **No. 24**

No. 1176.

ENAKMEN UNDANG-UNDANG KELUARGA ISLAM

(TERENGGANU)2017

[Enakmen 1/2017]

PENETAPAN TARIKH PERMULAAN KUAT KUASA

Pada menjalankan kuasa yang diberikan oleh subseksyen 1(2) Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam (Terengganu) 2017 [*En.Tr.1/2017*], Duli Yang Maha Mulia Sultan telah menetapkan bahawa Enakmen ini hendaklah telah disifatkan mula berkuatkuasa pada 1 Julai 2017.

Bertarikh 25 Oktober 2017
[SUK. TR.(R) 003/2;
PUN.TR.(S) 250/16]

Dengan Perintah,

YAB DATO' SERI HAJI AHMAD RAZIF BIN ABD. RAHMAN
Menteri Besar
Terengganu

ENAKMEN UNDANG-UNDANG KELUARGA ISLAM (TERENGGANU) 2017

SUSUNAN SEKSYEN

BAHAGIAN I

PERMULAAN

Seksyen

1. Tajuk ringkas dan permulaan kuat kuasa

2. Tafsiran

3. Kecualian prerogatif

4. Pemakaian

5. Kriteria bagi memutuskan sama ada seseorang itu orang Islam

6. Perkahwinan sah yang masih berterusan hendaklah disifatkan sebagai didaftarkan di bawah Enakmen ini dan boleh dibubarkan hanya di bawah Enakmen ini

BAHAGIAN II

PERKAHWINAN

7. Orang yang boleh mengakadnikahkan perkahwinan

8. Umur minimum untuk perkahwinan

9. Pertalian yang melarang perkahwinan

10. Orang daripada agama lain

11. Perkahwinan tidak sah

12. Persetujuan dikehendaki

13. Perkahwinan seseorang perempuan

14. Pertunangan

Permulaan kepada Perkahwinan

15. Permohonan untuk kebenaran berkahwin

16. Mengeluarkan kebenaran berkahwin

17. Rujukan kepada dan tindakan oleh Hakim *Syarie*

18. Kebenaran perlu sebelum akad nikah

19. Tempat perkahwinan

20. Mas kahwin dan pemberian

21. Catatan dalam Borang Nikah

22. Poligami

23. Akad nikah perkahwinan di Kedutaan-Kedutaan, dsb., Malaysia di luar negeri

BAHAGIAN III

PENDAFTARAN PERKAHWINAN

24. Pendaftaran perkahwinan

25. Surat perakuan nikah

26. Melaporkan perkahwinan yang tidak sah atau tidak mematuhi Enakmen

27. Pelantikan Ketua Pendaftar, Pendaftar, Timbalan Pendaftar, dan Penolong Pendaftar Perkahwinan, Perceraian, dan *Ruju'* Orang Islam dan Jurunikah

28. Daftar Perkahwinan hendaklah disimpan

29. Pendaftaran perkahwinan luar negeri oleh orang yang bermastautin dalam Negeri Terengganu

30. Daftar yang tidak diakui di sisi undang-undang

31. Pendaftaran sukarela perkahwinan-perkahwinan orang Islam yang diakadnikahkan dahulunya di bawah mana-mana undang-undang

BAHAGIAN IV

PENALTI DAN PELBAGAI PERUNTUKAN BERHUBUNGAN DENGAN AKAD NIKAH DAN PENDAFTARAN PERKAHWINAN

32. Tidak hadir di hadapan Pendaftar dalam masa yang ditetapkan

33. Pelanggaran terhadap seksyen 30

34. Gangguan terhadap perkahwinan

35. Akuan atau pernyataan palsu untuk mendapatkan perkahwinan

36. Akad nikah perkahwinan yang tidak dibenarkan

37. Kesalahan-kesalahan berhubungan dengan akad nikah perkahwinan

38. Kebenaran untuk mendakwa

39. Membetulkan kesilapan

40. Pemeriksaan Daftar Perkahwinan dan indeks perkahwinan

41. Bukti

BAHAGIAN V

PEMBUBARAN PERKAHWINAN

42. Takat kuasa untuk membuat sesuatu perintah

43. Pertukaran agama

44. Perceraian dengan *talaq* atau dengan perintah

45. Timbangtara oleh *Hakam*

46. Perceraian *khul'* atau cerai tebus *talaq*

47. Perceraian secara *ta'liq* atau janji

48. Perceraian secara *li'an*

49. Hidup semula sebagai suami isteri atau *ruju'*

50. Perintah untuk membubarkan perkahwinan atau untuk *fasakh*

51. Anggapan mati

52. Penyenggaraan Daftar Perceraian dan Pembatalan

53. Pendaftaran perceraian

54. Membetulkan kesilapan dalam Daftar Perceraian dan Pembatalan

55. Pemeriksaan Daftar Perceraian dan Pembatalan

56. Pendaftaran perceraian di luar Mahkamah

57. *Mut'ah* atau pemberian saguhati kepada isteri yang diceraikan tanpa apa-apa sebab mengikut Hukum Syarak

58. Hak terhadap mas kahwin, dsb., tidak akan tersentuh

59. Kuasa Mahkamah memerintah pembahagian harta sepencarian

BAHAGIAN VI

NAFKAH ISTERI, ANAK, DAN LAIN-LAIN

60. Kuasa Mahkamah memerintah nafkah bagi isteri, dan kesan *nusyuz*

61. Kuasa Mahkamah untuk memerintah nafkah bagi seseorang tertentu

62. Pentaksiran nafkah

63. Kuasa Mahkamah untuk memerintahkan jaminan diberi bagi nafkah

64. Mengkompaun nafkah

65. Tempoh perintah nafkah

66. Hak terhadap nafkah atau pemberian selepas perceraian

67. Kuasa Mahkamah untuk mengubah perintah nafkah

68. Kuasa Mahkamah untuk mengubah perjanjian nafkah

69. Nafkah yang kena dibayar di bawah perintah Mahkamah tidak boleh dipindahkan hak miliknya

70. Menuntut tunggakan nafkah

71. Nafkah sementara

72. Hak tempat tinggal

73. Kewajipan menanggung nafkah anak

74. Kuasa Mahkamah memerintahkan nafkah bagi kanak-kanak

75. Kuasa bagi Mahkamah memerintahkan cagaran bagi nafkah seseorang anak

76. Kuasa bagi Mahkamah mengubah perintah mengenai penjagaan atau nafkah seseorang anak

77. Kuasa bagi Mahkamah mengubah perjanjian penjagaan atau nafkah seseorang anak

78. Menuntut tunggakan nafkah seseorang anak

79. Kewajipan menanggung nafkah kanak-kanak yang diterima sebagai ahli keluarga

80. Tempoh perintah bagi nafkah anak

81. Kewajipan menanggung nafkah anak-anak tidak sah taraf

82. Kuasa Mahkamah untuk memerintahkan pembayaran nafkah kepada kedua ibu bapa

83. Kuasa Mahkamah untuk memerintahkan Baitulmal atau institusi-institusi lain membayar nafkah

BAHAGIAN VII

PENJAGAAN

Hadhanah atau Penjagaan Kanak-kanak

84. Orang yang berhak menjaga kanak-kanak

85. Kelayakan-kelayakan yang perlu untuk penjagaan

86. Bagaimana hak penjagaan hilang keutamaan

87. Tempoh penjagaan

88. Penjagaan anak tidak sah taraf

89. Kuasa Mahkamah membuat perintah mengenai penjagaan

90. Perintah tertakluk kepada syarat-syarat

Penjagaan ke atas Diri dan Harta

91. Orang yang berhak kepada penjagaan

92. Kuasa ke atas harta tak alih dan harta alih

93. Pelantikan penjaga oleh Mahkamah

94. Pelantikan ibu sebagai penjaga melalui wasiat

95. Penjaga bersama dengan ibu

96. Perubahan kuasa penjaga harta

97. Pemecatan penjaga

98. Jaminan hendaklah diberi

99. Had kuasa bagi penjaga yang dilantik oleh Mahkamah

100. Penjaga tidak boleh memberi akuan penyelesaian mengenai harta modal

101. Penjaga boleh menanggung kanak-kanak dari pendapatan

102. Perintah khas mengenai harta kanak-kanak

103. Permohonan untuk mendapatkan pendapat, dsb.

104. Perintah larangan oleh Mahkamah

105. Penjaga bagi anak yatim

106. Mahkamah hendaklah mengambil perhatian tentang nasihat pegawai-pegawai kebajikan, dsb.

107. Kuasa Mahkamah untuk menghalang anak dibawa keluar dari Malaysia

Relif-Relif Lain

108. Kuasa bagi Mahkamah membatalkan dan menahan perpindahan-perpindahan yang dimaksudkan untuk mengecewakan tuntutan-tuntutan nafkah

109. Perintah tegahan

110. Perintah tegahan melupuskan harta sepencarian

BAHAGIAN VIII

PELBAGAI

111. Pengiktirafan perkahwinan orang Islam yang dilakukan di luar Negeri Terengganu

112. Pengiktirafan perkahwinan-perkahwinan yang dilakukan di Kedutaan-Kedutaan, dsb., di Malaysia

Kesahtarafan Anak

113. Siapakah yang dikaitkan sebagai bapa

114. Kelahiran lebih empat tahun selepas pembubaran perkahwinan

115. Kelahiran selepas pengakuan bahawa *'iddah* telah tamat

116. Anak dari persetubuhan *syubhah*

117. Syarat-syarat bagi pengakuan yang sah

118. Anggapan daripada pengakuan boleh dipatahkan

119. Pengakuan oleh perempuan yang sedang dalam *'iddah*

120. Mengakui seorang lain sebagai ibu atau bapa

121. Pengakuan lain daripada sebagai anak, ibu, atau bapa

122. Pengakuan tidak boleh dibatalkan

Perintah supaya Hidup Bersama Semula

123. Permohonan oleh isteri yang ditinggal langsung

Rayuan

124. Rayuan

BAHAGIAN IX

PENALTI

125. Perkahwinan tanpa kebenaran

126. Poligami tanpa kebenaran Mahkamah

127. Perceraian di luar Mahkamah dan tanpa kebenaran Mahkamah

128. Tidak membuat laporan

129. Meninggal langsung isteri

130. Menganiaya isteri atau suami

131. Tidak memberi keadilan yang sewajarnya kepada isteri

132. Isteri tidak menurut perintah

133. Percubaan untuk menjadi murtad untuk membatalkan perkahwinan

134. Bersekedudukan semula dalam tempoh *'iddah raj'i*

135. *Ruju'* tanpa persetujuan isteri

136. Dengan sengaja cuai mematuhi perintah nafkah

137. Percubaan dan subahat

138. Hukuman yang tidak ditentukan

BAHAGIAN X

AM

139. Kuasa bagi membuat kaedah-kaedah

140. Hukum Syarak

141. Pemansuhan dan Kecualian

JADUAL

ENAKMEN UNDANG-UNDANG KELUARGA ISLAM (TERENGGANU) 2017

Suatu Enakmen bagi mengadakan peruntukan Undang-Undang Keluarga Islam mengenai perkahwinan, perceraian, nafkah, penjagaan dan perkara-perkara lain berkaitan dengan kehidupan keluarga.

[ ]

DIPERBUAT UNDANG-UNDANG ini oleh Kuasa Undangan Negeri Terengganu Darul Iman seperti berikut:

BAHAGIAN I

PERMULAAN

Tajuk ringkas dan permulaan kuat kuasa

1. (1) Enakmen ini bolehlah dinamakan Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam (Terengganu) 2017.

(2) Enakmen ini hendaklah mula berkuat kuasa pada tarikh yang ditetapkan oleh Duli Yang Maha Mulia Sultan melalui pemberitahuan dalam *Warta.*

Tafsiran

2. (1) Dalam Enakmen ini, melainkan jika konteksnya menghendaki makna yang lain–

"anak dara" ertinya seorang perempuan yang belum pernah bersetubuh, sama ada sudah berkahwin atau belum;

"*baligh*" ertinya umur *baligh* mengikut Hukum Syarak;

"balu" ertinya perempuan yang suaminya telah mati;

"bermastautin" ertinya tinggal tetap atau pada kelazimannya dalam sesuatu kawasan yang tertentu;

"*dharar syarie*" ertinya bahaya yang menyentuh isteri mengenai agama, nyawa, tubuh badan, akal fikiran, maruah atau harta benda mengikut kebiasaan yang diakui oleh Hukum Syarak;

"Enakmen Pentadbiran" ertinya Enakmen Pentadbiran Hal Ehwal Agama Islam (Terengganu) 1422H/2001M [*En.2/2001*];

“Enakmen terdahulu” ertinya Enakmen Undang-Undang Pentadbiran Keluarga Islam 1985 [*En.Tr.12/1985*];

“*fasakh*” ertinya pembubaran nikah disebabkan oleh sesuatu hal keadaan yang diharuskan oleh Hukum Syarak mengikut Seksyen 50;

“Hakim Mahkamah Rayuan Syariah” mempunyai erti yang diberikan kepadanya di dalam Enakmen Mahkamah Syariah (Terengganu) 2001;

“Hakim *Syarie*” atau “Hakim” mempunyai erti yang diberikan kepadanya di dalam Enakmen Mahkamah Syariah (Terengganu) 2001;

“harta sepencarian” ertinya harta yang diperolehi bersama oleh suami isteri semasa perkahwinan berkuat kuasa mengikut syarat-syarat yang ditentukan oleh Hukum Syarak;

“Hukum Syarak” ertinya Hukum Syarak mengikut Mazhab Syafie atau mengikut mana-mana satu Mazhab Maliki, Hanafi atau Hanbali;

“*iqrar*” ertinya suatu pengakuan yang dibuat oleh seseorang secara bertulis atau lisan atau dengan isyarat, menyatakan bahawa dia mempunyai kewajipan atau tanggungan terhadap seseorang lain berkenaan dengan sesuatu hak;

“janda” ertinya perempuan yang telah bernikah dan diceraikan setelah bersetubuh;

“Jurunikah” ertinya seseorang Jurunikah yang dilantik di bawah subseksyen 27(2);

“Ketua Pendaftar” ertinya seorang Ketua Pendaftar Perkahwinan, Perceraian dan *Ruju’* Orang Islam yang dilantik di bawah perenggan 27(1)(a);

“Ketua Pendakwa *Syarie*” ertinya pegawai yang dilantik di bawah seksyen 55 Enakmen Pentadbiran;

“*Kitabiyyah*” ertinya—

(a) seorang perempuan dari keturunan Bani Ya’qub; atau

(b) seorang perempuan Nasrani dari keturunan orang Nasrani sebelum Nabi Muhammad menjadi Rasul; atau

(c) seorang perempuan Yahudi dari keturunan orang Yahudi sebelum Nabi Isa menjadi Rasul;

“Mahkamah” ertinya Mahkamah Rendah Syariah atau Mahkamah Tinggi Syariah, mengikut mana-mana yang berkenaan, yang ditubuhkan di bawah subseksyen 4(1) atau 4(2) Enakmen Mahkamah Syariah (Terengganu) 2001 [*En.3/2001*];

“Mahkamah Rayuan Syariah” ertinya Mahkamah Rayuan Syariah yang ditubuhkan di bawah subseksyen 4(3) Enakmen Mahkamah Syariah (Terengganu) 2001[*En.3/2001*];

"Majlis" ertinya Majlis Agama Islam dan Adat Melayu Terengganu yang ditubuhkan di bawah subseksyen 4(1) Enakmen Pentadbiran;

“mas kahwin” ertinya pembayaran kahwin yang wajib dibayar di bawah Hukum Syarak oleh suami kepada isteri pada masa perkahwinan diakadnikahkan, sama ada berupa wang

yang sebenarnya dibayar atau diakui sebagai hutang dengan atau tanpa cagaran, atau berupa sesuatu yang menurut Hukum Syarak, dapat dinilai dengan wang;

"mukim" mempunyai erti yang sama seperti dalam Kanun Tanah Negara [*Akta 56/65*];

"Mufti" mempunyai erti yang diberikan kepadanya di dalam Enakmen Pentadbiran;

"*mut'ah*" ertinya bayaran saguhati yang diberi dari segi Hukum Syarak kepada isteri yang diceraikan;

"*nasab*" ertinya keturunan yang berasaskan pertalian darah yang sah menurut Hukum Syarak;

"Negeri" termasuklah Wilayah-Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur, Labuan dan Putrajaya;

"Peguam *Syarie*" mempunyai erti yang diberikan kepadanya di dalam Enakmen Pentadbiran;

"pemberian" ertinya pemberian sama ada dalam bentuk wang atau benda-benda yang diberikan oleh suami kepada isteri pada masa perkahwinan;

"Pendaftar" ertinya Pendaftar Perkahwinan, Perceraian dan *Ruju'* Orang Islam yang dilantik di bawah perenggan 27(1)(b), dan termasuk Timbalan dan Penolong Pendaftar;

"persetubuhan *syubhah*" ertinya persetubuhan yang dilakukan atas anggapan sah akad nikah akan tetapi sebenarnya akad itu tidak sah (*fasid*) atau persetubuhan yang berlaku secara tersilap, dan termasuklah mana-mana persetubuhan yang tidak dihukum *had* dalam Islam;

"*ruju'*" ertinya perkembalian kepada nikah yang asal;

"sesusuan" ertinya penyusuan bayi dengan perempuan yang bukan ibu kandungnya sekurang-kurangnya sebanyak lima kali yang mengenyangkan dalam masa umurnya dua tahun ke bawah;

"*ta'liq*" ertinya lafaz perjanjian yang dibuat oleh suami selepas akad nikah mengikut Hukum Syarak dan peruntukan Enakmen ini;

"tarikh yang ditetapkan" ertinya tarikh yang ditetapkan di bawah seksyen 1 untuk mula berkuatkuasanya Enakmen ini;

"tidak sah taraf" berhubung dengan seseorang anak, ertinya dilahirkan di luar nikah dan bukan anak dari persetubuhan syubhah;

"wali mujbir" ertinya bapa atau datuk sebelah bapa dan ke atas;

"wali Raja" ertinya seseorang yang diberi kuasa dengan Tauliah oleh Duli Yang Maha Mulia Sultan untuk menjadi wali dalam perkahwinan bagi mana-mana perempuan yang tidak mempunyai wali menurut Hukum Syarak.

(2) Semua perkataan dan ungkapan yang digunakan dalam Enakmen ini dan yang tidak ditakrifkan dalamnya tetapi ditakrifkan di dalam Akta Tafsiran 1948 dan 1967 [*Akta 388*] hendaklah mempunyai erti yang diberi kepadanya masing-masing oleh Akta itu setakat yang erti sedemikian tidak bercanggah dengan Hukum Syarak.

(3) Bagi mengelakkan keraguan tentang identiti atau pentafsiran perkataan-perkataan dan ungkapan-ungkapan yang digunakan dalam Enakmen ini yang disenaraikan dalam Jadual, rujukan bolehlah dibuat kepada skrip Bahasa Arab bagi perkataan-perkataan dan ungkapan-ungkapan itu yang ditunjukkan bersetentangan dengannya dalam Jadual itu.

(4) Duli Yang Maha Mulia Sultan boleh dari semasa ke semasa meminda, memotong daripada, atau menambah kepada Jadual itu.

Kecualian prerogatif

3. Tiada apa-apa jua yang terkandung dalam Enakmen ini boleh mengurangkan atau menyentuh hak-hak dan kuasa-kuasa prerogatif Duli Yang Maha Mulia Sultan sebagai Ketua Agama Islam dalam Negeri Terengganu sebagaimana yang ditetapkan dan dinyatakan dalam Undang-Undang Bagi Diri Kerajaan Terengganu.

Pemakaian

4. Kecuali sebagaimana yang diperuntukkan dengan nyata selainnya, Enakmen ini terpakai bagi semua orang Islam yang tinggal dalam Negeri Terengganu dan bagi semua orang Islam yang bermastautin dalam Negeri Terengganu tetapi tinggal di luar negeri itu.

Kriteria bagi memutuskan sama ada seseorang itu orang Islam

5. Jika bagi maksud Enakmen ini timbul apa-apa soal tentang sama ada seseorang itu orang Islam, soal itu hendaklah diputuskan mengikut kriteria reputasi am, tanpa membuat apa-apa percubaan untuk mempersoalkan keimanan, kepercayaan, kelakuan, perangai, watak, perbuatan atau kemungkiran orang itu.

Perkahwinan sah yang masih berterusan hendaklah disifatkan sebagai didaftarkan di bawah Enakmen ini dan boleh dibubarkan hanya di bawah Enakmen ini

6. (1) Tiada apa-apa jua dalam Enakmen ini boleh menyentuh sahnya sesuatu perkahwinan Islam yang telah diakadnikahkan di bawah mana-mana jua undang-undang di mana-mana jua pun sebelum tarikh yang ditetapkan.

(2) Perkahwinan sedemikian, jika sah di bawah undang-undang yang di bawahnya ia telah diakadnikahkan, hendaklah disifatkan sebagai didaftarkan di bawah Enakmen ini.

(3) Tiap-tiap perkahwinan sedemikian, melainkan jika tidak diakui di bawah undang-undang yang di bawahnya ianya telah diakadnikahkan, hendaklah berterusan sehingga dibubarkan—

(a) dengan kematian salah seorang daripada pihak-pihak yang berkahwin itu;

(b) dengan apa-apa *talaq* sebagaimana yang dilafazkan di bawah Enakmen ini;

(c) dengan perintah Mahkamah yang layak berbidang kuasa; atau

(d) dengan penetapan pembatalan yang dibuat oleh Mahkamah yang layak berbidang kuasa.

BAHAGIAN II

PERKAHWINAN

Orang yang boleh mengakadnikahkan perkahwinan

7. (1) Sesuatu perkahwinan di Negeri Terengganu hendaklah mengikut peruntukan Enakmen ini dan hendaklah diakadnikahkan mengikut Hukum Syarak oleh—

(a) wali, dengan kebenaran Pendaftar; atau

(b) Jurunikah sebagai wakil wali dan dengan kebenaran Pendaftar.

(2) Jika sesuatu perkahwinan itu melibatkan seorang perempuan yang tiada mempunyai wali dari *nasab* mengikut Hukum Syarak, perkahwinan itu hendaklah diakadnikahkan hanya oleh wali Raja.

Umur minimum untuk perkahwinan

8. Tiada sesuatu perkahwinan boleh diakadnikahkan di bawah Enakmen ini jika lelaki itu berumur kurang daripada lapan belas tahun atau perempuan itu berumur kurang daripada enam belas tahun kecuali jika Hakim *Syarie* telah memberi kebenarannya secara bertulis dalam hal keadaan tertentu.

Pertalian yang melarang perkahwinan

9. (1) Tiada seseorang lelaki atau perempuan, mengikut mana-mana yang berkenaan, boleh, oleh sebab *nasab*, berkahwin dengan—

(a) ibunya atau bapanya;

(b) neneknya atau datuknya hingga ke atas, sama ada dari sebelah bapa atau dari sebelah ibu;

(c) anak perempuannya atau anak lelakinya dan cucu perempuannya atau cucu lelakinya hingga ke bawah;

(d) saudara perempuan atau saudara lelaki seibu sebapa, saudara perempuan atau saudara lelaki sebapa, dan saudara perempuan atau saudara lelaki seibu;

(e) anak perempuan atau anak lelaki kepada saudara lelaki atau saudara perempuan hingga ke bawah;

(f) ibu saudara atau bapa saudara sebelah bapanya hingga ke atas; dan

(g) ibu saudara atau bapa saudara sebelah ibunya hingga ke atas.

(2) Tiada seseorang lelaki atau perempuan, mengikut mana-mana yang berkenaan, boleh, oleh sebab pertalian kahwin, berkahwin dengan—

(a) ibu mertuanya atau bapa mertuanya hingga ke atas;

(b) ibu tirinya atau bapa tirinya, iaitu isteri bapanya atau suami ibunya;

(c) nenek tirinya, iaitu isteri kepada datuknya atau datuk tirinya, iaitu suami kepada neneknya, sama ada dari sebelah bapa atau sebelah ibu;

(d) menantu perempuannya atau menantu lelakinya; dan

(e) anak perempuan tirinya atau anak lelaki tirinya hingga ke bawah daripada isteri atau suami yang perkahwinan itu telah disatukan.

(3) Tiada seseorang lelaki atau perempuan, mengikut mana-mana yang berkenaan, boleh, oleh sebab sesusuan, berkahwin dengan seseorang perempuan atau lelaki yang ada hubungan dengannya melalui penyusuan di mana, jika hubungan itu adalah melalui kelahiran dan bukan melalui penyusuan, perempuan atau lelaki itu tetap dilarang berkahwin dengannya oleh sebab *nasab* atau pertalian kahwin.

(4) Tiada seseorang lelaki boleh mempunyai lebih daripada satu isteri pada satu masa jika isteri-isteri itu adalah bertalian antara satu sama lain melalui *nasab*, pertalian kahwin, atau sesusuan dan pertalian itu adalah daripada jenis yang, jika salah seorang daripada mereka adalah seorang lelaki, menjadikan perkahwinan antara mereka tetap tidak sah di sisi Hukum Syarak.

Orang daripada agama lain

10. (1) Tiada seseorang lelaki boleh berkahwin dengan seseorang bukan Islam kecuali seorang *Kitabiyyah*.

(2) Tiada seseorang perempuan boleh berkahwin dengan seseorang bukan Islam.

Perkahwinan tidak sah

11. Sesuatu perkahwinan adalah tidak sah melainkan jika cukup semua syarat yang perlu,

Persetujuan dikehendaki

12. Sesuatu perkahwinan adalah tidak diakui dan tidak boleh didaftarkan di bawah Enakmen ini melainkan kedua-dua pihak kepada perkahwinan itu telah bersetuju terhadapnya, dan sama ada—

(a) wali pihak perempuan telah bersetuju terhadap perkahwinan itu mengikut Hukum Syarak; atau

(b) Hakim *Syarie* yang mempunyai bidang kuasa di tempat di mana pihak perempuan itu bermastautin atau seseorang yang diberi kuasa secara am atau khas bagi maksud itu oleh Hakim *Syarie* itu telah, selepas penyiasatan wajar di hadapan semua pihak yang berkenaan, memberi persetujuannya kepada wali Raja untuk mengakadnikahkan perkahwinan itu mengikut Hukum Syarak, persetujuan tersebut boleh diberi jika perempuan tiada mempunyai wali dari *nasab* mengikut Hukum Syarak atau jika wali tidak dapat ditemui atau jika wali enggan memberikan persetujuannya tanpa sebab yang mencukupi.

Perkahwinan seseorang perempuan

13. (1) Tiada seseorang perempuan boleh, dalam masa perkahwinannya dengan seorang lelaki berterusan, berkahwin dengan seseorang lelaki lain.

(2) Jika perempuan itu adalah seorang janda—

(a) tertakluk kepada perenggan (c), dia tidak boleh, pada bila-bila masa sebelum tamat tempoh *'iddah*nya yang dikira mengikut Hukum Syarak, berkahwin dengan seseorang melainkan kepada lelaki yang akhir dia telah bercerai;

(b) dia tidak boleh berkahwin melainkan dia telah mengemukakan—

(i) suatu surat perakuan cerai yang sah yang dikeluarkan di bawah undang-undang yang pada masa itu berkuat kuasa; atau

(ii) suatu salinan yang diperakui bagi catatan yang berkaitan dengan perceraiannya dalam Daftar Perceraian yang berkenaan; atau

(iii) suatu perakuan, yang boleh diberi atas permohonannya selepas penyiasatan yang wajar oleh Hakim *Syarie* yang mempunyai bidang kuasa

di tempat di mana permohonan itu dibuat, yang bermaksud bahawa dia adalah seorang janda; dan

(c) jika perceraian itu adalah dengan *ba-in kubra*, iaitu tiga *talaq*, dia tidak boleh berkahwin semula dengan suaminya yang dahulu itu, melainkan dia telah berkahwin dengan sah dengan seorang lain dan dia telah disetubuhi oleh seorang lain itu dalam perkahwinan itu dan perkahwinan itu dibubarkan kemudiannya dengan sah dan setelah habis *'iddah*nya.

(3) Jika perempuan itu mendakwa telah bercerai sebelum dia telah disetubuhi oleh suaminya dalam perkahwinan itu, dia tidak boleh, dalam masa *'iddah* perceraian biasa, berkahwin dengan seseorang yang lain daripada suaminya yang dahulu itu, kecuali dengan kebenaran Hakim *Syarie* yang mempunyai bidang kuasa di tempat perempuan itu bermastautin.

(4) Jika perempuan itu adalah seorang balu—

(a) dia tidak boleh berkahwin dengan seseorang pada bila-bila masa sebelum tamat tempoh *'iddah*nya yang dikira mengikut Hukum Syarak; dan

(b) dia tidak boleh berkahwin melainkan dia telah mengemukakan surat perakuan kematian suaminya atau dengan cara lain membuktikan kematian suaminya.

Pertunangan

14. Jika seseorang telah mengikat suatu pertunangan mengikut Hukum Syarak, sama ada secara lisan atau secara bertulis, dan sama ada secara bersendirian atau melalui seorang perantaraan, dan kemudiannya enggan berkahwin dengan pihak yang satu lagi itu tanpa apa-apa sebab yang sah manakala pihak yang satu lagi bersetuju berkahwin dengannya, maka pihak yang mungkir adalah bertanggungan memulangkan pemberian pertunangan, jika ada, atau nilainya dan membayar apa-apa wang yang telah dibelanjakan dengan suci hati oleh atau untuk pihak yang satu lagi untuk membuat persediaan bagi perkahwinan itu, dan yang demikian boleh dituntut melalui tindakan dalam Mahkamah.

Permulaan kepada Perkahwinan

Permohonan untuk kebenaran berkahwin

15. (1) Apabila dikehendaki untuk mengakadnikahkan sesuatu perkahwinan, tiap-tiap satu pihak kepada perkahwinan yang dicadangkan itu hendaklah memohon dalam borang yang ditetapkan untuk kebenaran berkahwin kepada Pendaftar di mana pihak perempuan itu bermastautin.

(2) Jika pihak lelaki bermastautin di mukim yang berlainan dari mukim pihak perempuan, atau bermastautin di mana-mana negeri lain, permohonannya hendaklah

mengandungi atau disertai dengan kenyataan dari Pendaftar bagi mukimnya atau dari pihak berkuasa yang hak bagi negeri lain itu, mengikut mana yang berkenaan, yang bermaksud bahawa sejauh yang dapat dipastikan perkara-perkara yang disebut dalam permohonan itu adalah benar.

(3) Permohonan tiap-tiap satu pihak hendaklah disampaikan kepada Pendaftar sekurang-kurangnya tujuh hari sebelum tarikh yang dicadangkan bagi perkahwinan itu, tetapi Pendaftar boleh membenarkan masa yang lebih singkat dalam mana-mana kes tertentu.

(4) Permohonan kedua-dua pihak hendaklah dianggap sebagai suatu permohonan bersama.

Mengeluarkan kebenaran berkahwin

16. Tertakluk kepada seksyen 17, Pendaftar, apabila berpuas hati tentang kebenaran perkara-perkara yang disebut dalam permohonan itu, tentang sahnya perkahwinan yang dicadangkan itu, dan, jika pihak lelaki itu sudah berkahwin, bahawa kebenaran yang dikehendaki oleh seksyen 22 telah diberi, hendaklah, pada bila-bila masa selepas permohonan itu dan setelah dibayar fi yang ditetapkan, mengeluarkan kepada pemohon kebenarannya untuk berkahwin dalam borang yang ditetapkan.

Rujukan kepada dan tindakan oleh Hakim *Syarie*

17. (1) Dalam mana-mana kes berikut, iaitu—

(a) jika salah satu pihak kepada perkahwinan yang dicadangkan itu adalah di bawah umur yang dinyatakan dalam seksyen 8; atau

(b) jika pihak perempuan adalah seorang janda yang tersabit oleh subseksyen 13(3); atau

(c) jika pihak perempuan tidak mempunyai wali dari *nasab* mengikut Hukum Syarak,

maka Pendaftar hendaklah, sebagai ganti bertindak di bawah seksyen 16, merujukkan permohonan itu kepada Hakim *Syarie* yang mempunyai bidang kuasa di tempat perempuan itu bermastautin.

(2) Hakim *Syarie*, apabila berpuas hati tentang kebenaran perkara-perkara yang disebut dalam permohonan itu dan tentang sahnya perkahwinan yang dicadangkan itu dan bahawa kes itu adalah kes yang mewajarkan pemberian kebenaran bagi maksud seksyen 8, atau kebenaran bagi maksud subseksyen 13(3), atau persetujuannya terhadap perkahwinan itu diakadnikahkan oleh wali Raja bagi maksud perenggan 12(b), mengikut mana-mana yang berkenaan, hendaklah, pada bila-bila masa selepas permohonan itu dirujukkan kepadanya

dan setelah dibayar fi yang ditetapkan, mengeluarkan kepada pemohon kebenarannya untuk berkahwin dalam borang yang ditetapkan.

Kebenaran perlu sebelum akad nikah

18. Tiada suatu perkahwinan boleh diakadnikahkan melainkan suatu kebenaran berkahwin telah diberi—

(a) oleh Pendaftar di bawah seksyen 16 atau oleh Hakim *Syarie* di bawah seksyen 17, jika perkahwinan itu melibatkan seorang perempuan yang bermastautin dalam Negeri Terengganu; atau

(b) oleh pihak berkuasa yang hak bagi sesuatu negeri, jika perkahwinan itu melibatkan seorang perempuan yang bermastautin di negeri itu.

Tempat perkahwinan

19. (1) Tiada sesuatu perkahwinan boleh diakadnikahkan kecuali dalam mukim di mana pihak perempuan bermastautin, tetapi Pendaftar atau Hakim *Syarie* yang memberi kebenaran berkahwin di bawah seksyen 16 atau 17 boleh memberi kebenaran untuk perkahwinan itu diakadnikahkan di tempat lain, sama ada dalam Negeri Terengganu atau dalam mana-mana negeri.

(2) Kebenaran di bawah subseksyen (1) bolehlah dinyatakan dalam kebenaran berkahwin yang diberi di bawah seksyen 16 atau 17.

(3) Walau apa pun peruntukan subseksyen (1), sesuatu perkahwinan itu bolehlah diakadnikahkan dalam mukim yang lain daripada mukim di mana pihak perempuan bermastautin jika—

(a) dalam hal di mana perempuan itu bermastautin dalam Negeri Terengganu, kebenaran berkahwin mengenai perkahwinan itu telah diberi di bawah seksyen 16 atau 17 dan kebenaran untuk perkahwinan itu diakadnikahkan dalam mukim yang lain itu telah diberi di bawah subseksyen (1); atau

(b) dalam hal di mana perempuan itu bermastautin dalam sesuatu negeri lain, kebenaran berkahwin mengenai perkahwinan itu dan kebenaran untuk perkahwinan itu diakadnikahkan dalam mukim yang lain itu telah diberi oleh pihak berkuasa yang hak bagi negeri itu.

Mas kahwin dan pemberian

20. (1) Mas kahwin hendaklah biasanya dibayar oleh pihak lelaki atau wakilnya kepada pihak perempuan atau wakilnya di hadapan orang yang mengakadnikahkan perkahwinan itu dan sekurang-kurangnya dua orang saksi lain.

(2) Pendaftar hendaklah, mengenai tiap-tiap perkahwinan yang hendak didaftarkan olehnya, menentukan dan merekodkan—

(a) nilai dan butir-butir lain mas kahwin;

(b) nilai dan butir-butir lain pemberian;

(c) nilai dan butir-butir lain apa-apa bahagian mas kahwin atau pemberian atau kedua-duanya yang telah dijanjikan tetapi tidak dijelaskan pada masa akad nikah itu, dan tarikh yang dijanjikan untuk penjelasan; dan

(d) butir-butir jaminan yang diberi bagi menjelaskan mas kahwin atau pemberian.

Catatan dalam Borang Nikah

21. (1) Selepas sahaja akad nikah sesuatu perkahwinan dilakukan, Jurunikah hendaklah mencatatkan butir-butir yang ditetapkan dan *ta'liq* yang ditetapkan atau *ta'liq* lain bagi perkahwinan itu di dalam Borang Nikah.

(2) Catatan itu hendaklah diakusaksi oleh pihak-pihak kepada perkahwinan itu, oleh wali, dan dua orang saksi, selain daripada Jurunikah, yang hadir semasa perkahwinan itu diakadnikahkan.

(3) Catatan itu hendaklah kemudiannya ditandatangani oleh Jurunikah itu.

Poligami

22. Tiada seseorang lelaki boleh berkahwin dengan seseorang perempuan lain di mana-mana tempat dalam masa dia masih beristerikan isterinya yang sedia ada kecuali dengan terlebih dahulu mendapat kebenaran secara bertulis dari Hakim *Syarie*.

Akad nikah perkahwinan di Kedutaan-Kedutaan, dsb., Malaysia di luar negeri

23. (1) Tertakluk kepada subseksyen (2), perkahwinan boleh diakadnikahkan mengikut Hukum Syarak oleh Pendaftar yang dilantik di bawah perenggan 27(1)(c) di Kedutaan, Suruhanjaya Tinggi, atau Pejabat Konsul Malaysia di mana-mana negara yang telah tidak memberitahu Kerajaan Malaysia tentang bantahannya terhadap pengakadnikahan perkahwinan di Kedutaan, Suruhanjaya Tinggi, atau Pejabat Konsul itu.

(2) Sebelum mengakadnikahkan suatu perkahwinan di bawah seksyen ini, Pendaftar hendaklah berpuas hati—

(a) bahawa satu atau kedua-dua pihak kepada perkahwinan itu adalah pemastautin Negeri Terengganu;

(b) bahawa tiap-tiap satu pihak mempunyai keupayaan untuk berkahwin mengikut Hukum Syarak dan Enakmen ini; dan

(c) bahawa, jika salah satu pihak bukan pemastautin Negeri Terengganu, perkahwinan yang dicadangkan itu, jika diakadnikahkan, akan dikira sebagai sah di tempat di mana pihak itu bermastautin.

(3) Tatacara bagi akad nikah dan pendaftaran perkahwinan di bawah seksyen ini hendaklah serupa dalam semua perkara dengan yang dipakai bagi perkahwinan-perkahwinan lain yang diakadnikahkan dan didaftarkan dalam Negeri Terengganu di bawah Enakmen ini seolah-olah Pendaftar yang dilantik untuk sesuatu negara asing adalah seorang Pendaftar untuk Negeri Terengganu.

BAHAGIAN III

PENDAFTARAN PERKAHWINAN

Pendaftaran perkahwinan

24. Perkahwinan yang diakadnikahkan di Terengganu selepas tarikh Enakmen ini dikuatkuasakan hendaklah, didaftarkan dalam masa dua puluh satu hari—

(a) jika perkahwinan itu mengikut Enakmen ini; atau

(b) jika perkahwinan itu tidak mengikut apa-apa peruntukan Enakmen ini, selepas perkahwinan itu disahkan oleh Mahkamah.

Surat perakuan nikah

25. Selepas mendaftarkan sesuatu perkahwinan dan selepas dibayar kepadanya fi yang ditetapkan, Pendaftar hendaklah mengeluarkan suatu surat perakuan nikah dalam borang yang ditetapkan kepada kedua-dua pihak bagi perkahwinan itu.

Melaporkan perkahwinan yang tidak sah atau tidak mematuhi Enakmen

26. Adalah menjadi kewajipan tiap-tiap orang untuk melaporkan kepada Pendaftar tentang hal keadaan sesuatu kes dalam mana dia berpendapat bahawa sesuatu perkahwinan adalah tidak sah atau bahawa sesuatu perkahwinan yang kena diakadnikahkan telah diakadnikahkan bersalahan dengan Enakmen ini.

Pelantikan Ketua Pendaftar, Pendaftar, Timbalan Pendaftar, dan Penolong Pendaftar Perkahwinan, Perceraian, dan *Ruju'* Orang Islam dan Jurunikah

27. (1) Duli Yang Maha Mulia Sultan boleh melantik—

(a) mana-mana pegawai awam yang berkelayakan untuk menjadi Ketua Pendaftar Perkahwinan, Perceraian, dan *Ruju'* Orang Islam bagi maksud Enakmen ini,

yang mana adalah berkuasa menjalankan penyeliaan dan kawalan ke atas Pendaftar dan pendaftaran perkahwinan, perceraian, dan *ruju'* orang Islam di bawah Enakmen ini;

(b) mana-mana orang yang berkelayakan sebagaimana yang perlu, untuk menjadi Pendaftar dan atau Timbalan Pendaftar dan atau Penolong Pendaftar Perkahwinan, Perceraian dan *Ruju'* Orang Islam dalam Negeri Terengganu sebagaimana yang ditentukan dalam pelantikan itu;

(c) Mana-mana anggota staf diplomatik Malaysia di mana-mana negara untuk menjadi Pendaftar Perkahwinan, Perceraian, dan *Ruju'* Orang Islam bagi maksud-maksud Enakmen ini di negara itu; dan

(d) Mufti, Timbalan Mufti, Ketua Pendaftar dan Pendaftar atas sifat jawatannya menjadi Jurunikah dan menentukan bidang kuasa masing-masing bagi Enakmen ini.

(2) Duli Yang Maha Mulia Sultan boleh, dengan tauliah dan tertakluk kepada syarat-syarat yang difikirkan perlu, melantik mana-mana orang yang layak dan sesuai, selain orang yang dilantik di bawah perenggan (1)(d) sebagai Jurunikah.

(3) Tiap-tiap orang yang dilantik di bawah perenggan (1)(b) yang bukan pegawai awam hendaklah disifatkan sebagai pegawai awam bagi maksud-maksud Kanun Keseksaan [*Akta 574*].

(4) Duli Yang Maha Mulia Sultan, boleh membatalkan mana-mana pelantikan.

(5) Seseorang yang sebelum saja seksyen ini mula berkuat kuasa telah dilantik menjadi Ketua Pendaftar, Pendaftar, Timbalan Pendaftar, Penolong Pendaftar atau Jurunikah di bawah Enakmen terdahulu hendaklah, tertakluk kepada Enakmen ini, disifatkan telah dilantik sewajar di bawah seksyen ini sebagai Ketua Pendaftar, Pendaftar, Timbalan Pendaftar, Penolong Pendaftar atau Jurunikah.

Daftar Perkahwinan hendaklah disimpan

28. Tiap-tiap Pendaftar hendaklah menyimpan suatu Daftar Perkahwinan sebagaimana yang ditetapkan oleh Enakmen ini atau oleh kaedah-kaedah yang dibuat di bawah Enakmen ini, dan tiap-tiap perkahwinan yang diakadnikahkan dalam Negeri Terengganu hendaklah didaftarkan dengan sewajarnya oleh Pendaftar dalam Daftar Perkahwinannya.

Pendaftaran perkahwinan luar negeri oleh orang yang bermastautin dalam Negeri Terengganu.

29. (1) Jika seseorang yang bermastautin di Terengganu telah berkahwin di luar negeri dengan sah menurut Hukum Syarak, bukannya satu perkahwinan yang didaftarkan di bawah seksyen 23, dan perkahwinan itu belum didaftarkan di luar negeri, maka pendaftaran perkahwinan itu hendaklah dibuat dalam masa dua bulan selepas salah satu atau kedua-dua pihak itu mula-mula sampai di Malaysia dengan cara pihak itu atau kedua-dua pihak itu hadir di hadapan mana-mana Pendaftar di Terengganu dan—

(a) mengemukakan kepada Pendaftar itu surat perakuan nikah atau apa-apa keterangan, sama ada lisan atau dokumentar, yang boleh memuaskan hati Pendaftar bahawa perkahwinan itu telah berlaku dan ianya sah menurut Hukum Syarak;

(b) memberi apa-apa butir sebagaimana yang dikehendaki oleh Pendaftar untuk pendaftaran sewajarnya perkahwinan itu; dan

(c) memohon dalam borang yang ditetapkan supaya perkahwinan itu didaftarkan dan menandatangani akuan di dalamnya.

(2) Pendaftar boleh mengecualikan satu daripada pihak-pihak itu daripada hadir jika dia berpuas hati bahawa ada sebab-sebab yang baik dan cukup bagi pihak itu tidak hadir, dan dalam hal yang demikian catatan dalam Daftar Perkahwinan hendaklah termasuk suatu pernyataan tentang sebab pihak itu tidak hadir.

(3) Bagi maksud memuaskan hatinya di bawah subseksyen (1)(a) bahawa perkahwinan itu telah berlaku dan bahawa ianya sah menurut Hukum Syarak, Pendaftar hendaklah mengindahkan, tetapi tidak diwajibkan menerima sebagai muktamad, apa-apa perkara yang terkandung dalam apa-apa surat perakuan atau dokumen asing.

(4) Selepas sahaja pendaftaran sesuatu perkahwinan di bawah seksyen ini, satu salinan sah catatan dalam Daftar Perkahwinan yang diperakui dan ditandatangani oleh Pendaftar hendaklah diserahkan atau dihantar kepada suami dan satu salinan lagi kepada isteri, dan satu lagi salinan sah yang diperakui hendaklah dihantar, dalam tempoh sebagaimana yang ditetapkan, kepada Ketua Pendaftar yang hendaklah menyebabkan semua salinan-salinan yang diperakui itu dijilid bersama untuk menjadi Daftar Perkahwinan Orang Islam Luar Negeri.

(5) Jika pihak-pihak kepada sesuatu perkahwinan yang dikehendaki didaftarkan di bawah seksyen ini tidak hadir di hadapan Pendaftar dalam tempoh yang dinyatakan dalam subseksyen (1), perkahwinan itu boleh, atas permohonan kepada Pendaftar, didaftarkan kemudian setelah dibayar apa-apa penalti yang ditetapkan.

Daftar yang tidak diakui di sisi undang-undang

30. Tiada seseorang, selain daripada mereka yang dilantik di bawah seksyen 27, boleh mengeluarkan kepada seseorang apa-apa dokumen yang mana adalah atau yang berupa sebagai suatu salinan surat perakuan bagi perkahwinan atau perakuan perkahwinan yang didaftarkan oleh Pendaftar.

Pendaftaran sukarela perkahwinan-perkahwinan orang Islam yang diakadnikahkan dahulunya di bawah mana-mana undang-undang

31. (1) Walau apa pun peruntukan seksyen 6 dan seksyen 29, pihak-pihak kepada sesuatu perkahwinan mengikut atau diiktiraf oleh Hukum Syarak yang diakadnikahkan di bawah mana-mana undang-undang sebelum atau selepas tarikh yang ditetapkan boleh, jika perkahwinan itu belum didaftarkan, memohon pada bila-bila masa kepada pendaftar dalam borang yang ditetapkan untuk didaftarkan perkahwinan itu.

(2) Pendaftar boleh menghendaki pihak-pihak kepada perkahwinan itu hadir di hadapannya dan mengemukakan apa-apa keterangan yang dikehendakinya mengenai perkahwinan itu, sama ada secara lisan atau dokumentar, dan memberi apa-apa butir lain sebagaimana yang dikehendaki olehnya.

(3) Pendaftar boleh, setelah berpuas hati tentang kebenaran pernyataan-pernyataan yang terkandung dalam permohonan itu, mendaftarkan perkahwinan itu dengan mencatatkan butir-butir mengenainya dalam Daftar Perkahwinan yang ditetapkan bagi maksud ini.

(4) Catatan perkahwinan dalam Daftar Perkahwinan itu hendaklah ditandatangani oleh Pendaftar yang membuat catatan itu dan oleh kedua-dua pihak kepada perkahwinan itu.

(5) Selepas perkahwinan itu didaftarkan, satu salinan catatan dalam Daftar Perkahwinan yang diperakui dan ditandatangani oleh Pendaftar dan dimeterai dengan meterai jawatannya hendaklah diserah atau dihantar kepada suami dan satu salinan lagi kepada isteri.

(6) Pendaftar tidak boleh mendaftarkan sesuatu perkahwinan di bawah seksyen ini jika dia berpuas hati bahawa perkahwinan itu adalah tidak diakui di bawah Enakmen ini.

BAHAGIAN IV

PENALTI DAN PELBAGAI PERUNTUKAN BERHUBUNGAN DENGAN AKAD NIKAH DAN PENDAFTARAN PERKAHWINAN

Tidak hadir di hadapan Pendaftar dalam masa yang ditetapkan

32. Jika seseorang yang dikehendaki oleh seksyen 29 hadir di hadapan Pendaftar, tidak berbuat demikian dalam masa yang ditetapkan, maka dia adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi dua ribu ringgit atau penjara tidak melebihi satu tahun atau kedua-duanya.

Pelanggaran terhadap seksyen 30

33. Seseorang yang melanggar seksyen 30 adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi dua ribu ringgit atau penjara tidak melebihi satu

tahun atau kedua-duanya sekali, dan bagi kesalahan kali kedua atau yang kemudiannya hendaklah dihukum denda tidak melebihi tiga ribu ringgit atau penjara tidak melebihi dua tahun atau kedua-duanya.

Gangguan terhadap perkahwinan

34. Kecuali jika dibenarkan oleh Hukum Syarak, seseorang yang menggunakan apa-apa kekerasan atau ugutan—

(a) untuk memaksa seseorang berkahwin bertentangan dengan kemahuannya; atau

(b) untuk menahan seseorang lelaki yang telah mencapai umur lapan belas tahun atau seseorang perempuan yang telah mencapai umur enam belas tahun dari berkahwin dengan sahnya,

adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi dua ribu ringgit atau penjara tidak melebihi satu tahun atau kedua-duanya sekali.

Akuan atau pernyataan palsu untuk mendapatkan perkahwinan

35. Jika seseorang, bagi maksud menyempurnakan atau melaksanakan suatu perkahwinan di bawah Enakmen ini, sengaja membuat sesuatu akuan atau pernyataan yang palsu, maka orang itu adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi tiga ribu ringgit atau penjara tidak melebihi dua tahun atau kedua-duanya sekali.

Akad nikah perkahwinan yang tidak dibenarkan

36. Seseorang yang mengakadnikahkan atau berbuat sesuatu yang berupa sebagai mengakadnikahkan sesuatu perkahwinan manakala dia tidak diberi kuasa di bawah Enakmen ini, adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi lima ribu ringgit atau penjara tidak melebihi tiga tahun atau kedua-duanya sekali.

Kesalahan-kesalahan berhubungan dengan akad nikah perkahwinan

37. (1) Seseorang yang dengan diketahuinya mengakadnikahkan atau berbuat sesuatu yang berupa sebagai mengakadnikahkan atau menjalankan upacara sesuatu perkahwinan—

(a) tanpa ada kebenaran berkahwin sebagaimana dikehendaki oleh seksyen 18; atau

(b) di hadapan selain dari sekurang-kurangnya dua orang saksi, disamping orang yang mengakadnikahkan perkahwinan itu, yang layak menurut Hukum Syarak,

adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi dua ribu ringgit atau penjara tidak melebihi satu tahun atau kedua-duanya sekali.

(2) Seseorang yang berkahwin, atau berbuat sesuatu yang berupa sebagai akad nikah atau menjalani sesuatu upacara akad nikah dengan sesiapa jua berlawanan dengan mana-mana peruntukan Bahagian II adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi dua ribu ringgit atau penjara tidak melebihi satu tahun atau kedua-duanya sekali.

Kebenaran untuk mendakwa

38. Tiada apa-apa dakwaan atau sesuatu kesalahan di bawah seksyen 32 hingga 37 boleh dibawa kecuali dengan kebenaran bertulis dari Ketua Pendakwa *Syarie*.

Membetulkan kesilapan

39. (1) Jika Pendaftar berpuas hati melalui akuan berkanun atau selainnya bahawa sesuatu catatan berhubungan dengan sesuatu perkahwinan adalah silap pada bentuk atau isinya, dia boleh, di hadapan orang-orang yang bernikah itu, atau, jika mereka tidak ada, di hadapan dua orang saksi yang boleh dipercayai, membetulkan kesilapan itu dengan memotong catatan itu dan membuat catatan yang betul dan dia hendaklah selepas itu mengarahkan supaya catatan dalam Daftar Perkahwinan dibetulkan mengikut cara yang sama.

(2) Pendaftar hendaklah menandatangani dan mentarikhkan pembetulan yang dibuat dalam surat perakuan nikah itu dan dalam Daftar Perkahwinannya.

(3) Tiap-tiap catatan yang dibuat di bawah subseksyen (1) hendaklah diakusaksi oleh saksi yang di hadapannya catatan itu telah dibuat.

Pemeriksaan Daftar Perkahwinan dan indeks perkahwinan

40. (1) Tiap-tiap Daftar Perkahwinan yang disimpan oleh Ketua Pendaftar atau Pendaftar di bawah Enakmen ini hendaklah terbuka untuk diperiksa oleh mana-mana orang setelah dibayar fi yang ditetapkan.

(2) Ketua Pendaftar atau Pendaftar, mengikut mana yang berkenaan, hendaklah, setelah dibayar fi yang ditetapkan, memberi suatu salinan catatan dalam Daftar Perkahwinan, yang diperakui dengan tandatangan dan meterai jawatan Ketua Pendaftar atau Pendaftar itu, mengikut mana yang berkenaan, kepada seseorang yang menghendakinya.

Bukti

41. Tiap-tiap Daftar Perkahwinan yang disimpan oleh Ketua Pendaftar atau Pendaftar di bawah Enakmen ini dan sesuatu salinan apa-apa catatan di dalamnya, yang diperakui dengan tandatangan dan meterai jawatannya sebagai suatu salinan atau cabutan yang benar, adalah

menjadi keterangan *prima facie* dalam semua Mahkamah dan tribunal dalam mengenai tarikh-tarikh dan perbuatan-perbuatan yang terkandung atau dinyatakan dalam Daftar Perkahwinan, salinan, atau cabutan itu.

BAHAGIAN V

PEMBUBARAN PERKAHWINAN

Takat kuasa untuk membuat sesuatu perintah

42. Kecuali sebagaimana diperuntukkan selainnya dengan nyata, tiada apa-apa jua dalam Enakmen ini membolehkan Mahkamah membuat sesuatu perintah perceraian atau perintah mengenai perceraian atau membenarkan seseorang suami melafazkan *talaq* kecuali—

(a) jika perkahwinan itu telah didaftarkan atau disifatkan sebagai didaftarkan di bawah Enakmen ini; atau

(b) jika perkahwinan itu telah dilangsungkan mengikut Hukum Syarak; dan

(c) jika pemastautinan salah satu pihak kepada perkahwinan pada masa permohonan itu diserahkan adalah dalam Negeri Terengganu.

Pertukaran agama

43. (1) Jika salah satu pihak kepada suatu perkahwinan itu murtad atau menganut sesuatu kepercayaan lain daripada Islam, maka perbuatan yang demikian tidak boleh dengan sendirinya berkuat kuasa membubarkan perkahwinan itu melainkan dan sehingga disahkan sedemikian oleh Mahkamah.

(2) Jika salah satu pihak kepada sesuatu perkahwinan bukan Islam memeluk agama Islam, maka perbuatan yang demikian tidak boleh dengan sendirinya berkuat kuasa membubarkan perkahwinan itu melainkan dan sehingga disahkan sedemikian oleh Mahkamah.

Perceraian dengan *talaq* atau dengan perintah

44. (1) Seseorang suami atau seseorang isteri yang hendak bercerai hendaklah menyerahkan suatu permohonan untuk perceraian kepada Mahkamah, disertai dengan suatu akuan yang mengandungi—

(a) butir-butir mengenai perkahwinan itu dan nama, umur, dan jantina anak-anak, jika ada, hasil dari perkahwinan itu;

(b) butir-butir mengenai fakta-fakta yang memberi bidang kuasa kepada Mahkamah di bawah seksyen 42;

(c) butir-butir mengenai apa-apa prosiding yang dahulu mengenai hal ehwal suami isteri antara pihak-pihak itu, termasuk tempat prosiding itu;

(d) suatu pernyataan tentang sebab-sebab hendak bercerai;

(e) suatu pernyataan tentang sama ada apa-apa dan, jika ada, apakah langkah-langkah yang telah diambil untuk mencapai perdamaian;

(f) syarat-syarat apa-apa perjanjian berkenaan dengan nafkah dan tempat kediaman bagi isteri dan anak-anak dari perkahwinan itu, jika ada, peruntukan bagi pemeliharaan dan penjagaan anak-anak dari perkahwinan itu, jika ada, pembahagian apa-apa aset yang diperolehi melalui usaha bersama pihak-pihak itu, jika ada, atau, jika tiada sesuatu persetujuan tersebut telah tercapai, cadangan pemohon mengenai hal-hal itu; dan

(g) butir-butir mengenai perintah yang diminta.

(2) Selepas menerima sesuatu permhonan untuk perceraian, Mahkamah hendaklah menyebabkan satu saman diserahkan kepada pihak yang satu lagi itu bersama dengan satu salinan permohonan itu akuan berkanun yang dibuat oleh pemohon, dan saman itu hendaklah mengarahkan pihak yang satu lagi itu hadir di hadapan Mahkamah untuk membolehkan Mahkamah menyiasat sama ada pihak yang satu lagi itu bersetuju atau tidak terhadap perceraian itu.

(3) Jika pihak yang satu lagi itu bersetuju terhadap perceraian itu dan Mahkamah berpuas hati selepas siasatan dan penyiasatan yang wajar bahawa perkahwinan itu telah pecah belah dengan tidak dapat dipulihkan, maka Mahkamah hendaklah menasihatkan suami supaya melafazkan satu *talaq* di hadapan Mahkamah.

(4) Mahkamah hendaklah merekodkan hal pelafazan satu *talaq* itu, dan hendaklah menghantar satu salinan rekod itu yang diperakui kepada Pendaftar yang berkenaan dan kepada Ketua Pendaftar untuk didaftarkan.

(5) Jika pihak yang satu lagi itu tidak bersetuju terhadap perceraian itu atau jika Mahkamah berpendapat bahawa ada kemungkinan yang munasabah bagi satu perdamaian antara pihak-pihak itu, Mahkamah hendaklah dengan seberapa segera yang boleh melantik suatu jawatankuasa pendamai terdiri daripada seorang Pegawai Agama sebagai pengerusi dan dua orang lain, seorang untuk bertindak bagi pihak suami dan seorang lagi bagi isteri, dan merujukkan kes itu kepada jawatankuasa itu.

(6) Pada melantik dua orang itu di bawah subseksyen (5), Mahkamah hendaklah, jika boleh, memberi keutamaan kepada saudara-saudara karib pihak-pihak itu yang tahu akan hal keadaan kes itu.

(7) Mahkamah boleh memberi arahan-arahan kepada jawatankuasa pendamai itu tentang hal menjalankan perdamaian itu dan ia hendaklah menjalankannya mengikut arahan-arahan itu.

(8) Jika jawatankuasa itu tidak dapat bersetuju atau jika Mahkamah tidak berpuas hati tentang cara ia menjalankan perdamaian itu, Mahkamah boleh memecat jawatankuasa itu dan melantik jawatankuasa lain bagi menggantikannya.

(9) Jawatankuasa itu hendaklah berusaha mencapai perdamaian dalam tempoh enam bulan dari tarikh ia dibentuk atau dalam tempoh yang lebih lama mengikut sebagaimana yang dibenarkan oleh Mahkamah.

(10) Jawatankuasa itu hendaklah meminta pihak-pihak itu hadir dan hendaklah memberi tiap-tiap seorang dari mereka peluang untuk didengar dan boleh mendengar mana-mana orang lain dan membuat apa-apa penyiasatan yang difikirkannya patut dan boleh, jika ia fikirkan perlu, menangguhkan prosidingnya dari semasa ke semasa.

(11) Jika jawatankuasa pendamai itu tidak dapat mencapai perdamaian dan tidak dapat memujuk pihak-pihak itu supaya hidup semula bersama sebagai suami isteri, jawatankuasa itu hendaklah mengeluarkan suatu perakuan tentang hal yang demikian itu dan boleh melampirkan pada perakuan itu apa-apa syor yang difikirkannya patut berkenaan dengan nafkah dan penjagaan anak-anak belum dewasa dari perkahwinan itu, jika ada, berkenaan dengan pembahagian harta, dan berkenaan dengan hal-hal lain berhubungan dengan perkahwinan itu.

(12) Tiada seseorang peguam *Syarie* boleh hadir atau bertindak bagi mana-mana pihak dalam sesuatu prosiding di hadapan sesuatu jawatankuasa pendamai dan tiada sesuatu pihak boleh diwakili oleh sesiapa jua, selain dari seorang ahli keluarganya yang karib, tanpa kebenaran jawatankuasa pendamai itu.

(13) Jika jawatankusa itu melaporkan kepada Mahkamah bahawa perdamaian telah tercapai dan pihak-pihak itu telah hidup semula bersama sebagai suami isteri, Mahkamah hendaklah menolak permohonan untuk perceraian itu.

(14) Jika jawatankuasa itu mengemukakan kepada Mahkamah suatu perakuan bahawa ia tidak dapat mencapai perdamaian dan tidak dapat memujuk pihak-pihak itu supaya hidup semula bersama sebagai suami isteri, Mahkamah hendaklah menasihatkan suami yang berkenaan itu melafazkan satu *talaq* di hadapan Mahkamah, dan jika Mahkamah tidak dapat mendapatkan suami itu hadir di hadapan Mahkamah untuk melafazkan satu *talaq*, atau jika suami itu enggan melafazkan satu *talaq*, maka Mahkamah hendaklah merujukkan kes itu kepada *Hakam* untuk tindakan menurut seksyen 45.

(15) Kehendak subseksyen (5) tentang rujukan kepada suatu jawatankuasa pendamai tidak terpakai dalam sesuatu kes—

(a) di mana pemohon mengatakan bahawa dia telah ditinggal langsung oleh pihak yang satu lagi itu dan tidak tahu di mana pihak yang satu lagi itu berada;

(b) di mana pihak yang satu lagi itu bermastautin di luar Semenanjung Malaysia dan ianya tidak mungkin masuk ke dalam bidang kuasa Mahkamah yang berkenaan itu dalam masa enam bulan selepas tarikh permohonan itu;

(c) di mana pihak yang satu lagi itu sedang dipenjara selama tempoh tiga tahun atau lebih;

(d) di mana pemohon mengatakan bahawa pihak yang satu lagi itu sedang mengidap penyakit mental yang tidak boleh sembuh; atau

(e) di mana Mahkamah berpuas hati bahawa ada hal keadaan yang luar biasa yang menyebabkan rujukan kepada suatu jawatankuasa pendamai tidak boleh dilaksanakan.

(16) Sesuatu *talaq raj'i* yang dilafazkan oleh suami melainkan dibatalkan terlebih dahulu, sama ada secara nyata atau tafsiran, atau dengan perintah daripada Mahkamah, tidak boleh berkuat kuasa untuk membubarkan perkahwinan itu sehingga habisnya tempoh *'iddah*.

Timbangtara oleh *Hakam*

45. (1) Jika Makamah berpuas hati bahawa perkelahian (*shiqaq*) sentiasa berlaku antara pihak-pihak kepada sesuatu perkahwinan, Mahkamah boleh melantik, mengikut Hukum Syarak, dua orang penimbangtara atau *Hakam* untuk bertindak bagi pihak suami dan isteri yang berkenaan itu masing-masing.

(2) Pada melantik *Hakam* di bawah subseksyen (1), Mahkamah hendaklah, jika boleh, memberi keutamaan kepada saudara-saudara karib pihak-pihak yang berkenaan itu yang tahu akan hal keadaan kes itu.

(3) Mahkamah boleh memberi arahan-arahan kepada *Hakam* tentang hal menjalankan penimbangtaraan dan mereka hendaklah menjalankannya mengikut arahan-arahan itu dan Hukum Syarak.

(4) Jika *Hakam* tidak dapat bersetuju, atau jika Mahkamah tidak puas hati dengan cara mereka menjalankan penimbangtaraan itu, Mahkamah boleh memecat mereka dan melantik *Hakam* lain bagi menggantikan mereka.

(5) *Hakam* hendaklah berusaha untuk mendapatkan kuasa penuh daripada prinsipal mereka masing-masing, dan boleh, jika kuasa mereka membenarkan, melafazkan satu *talaq*

di hadapan Mahkamah jika dibenarkan demikian oleh Mahkamah, dan jika demikian halnya, Mahkamah hendaklah merekodkan satu lafaz *talaq* itu, dan menghantar satu salinan rekod itu yang diperakui kepada Pendaftar yang berkenaan dan kepada Ketua Pendaftar untuk didaftarkan.

(6) Jika *Hakam* berpendapat bahawa pihak-pihak itu patut bercerai tetapi tidak dapat memerintahkan perceraian oleh kerana sesuatu sebab, Mahkamah hendaklah melantik *Hakam* lain dan hendaklah memberi kepada mereka kuasa untuk memerintahkan perceraian dan hendaklah, jika mereka berbuat demikian, merekodkan perintah itu yang diperakui kepada Pendaftar yang berkenaan dan kepada Ketua Pendaftar untuk didaftarkan.

(7) Melainkan jika dia adalah anggota keluarga terdekat pihak itu, maka tiada seorang pun atau Peguam *Syarie* boleh dibenarkan hadir atau mewakili mana-mana pihak di hadapan *Hakam*.

Perceraian *khul'* atau cerai tebus *talaq*

46. (1) Jika suami tidak bersetuju melafazkan *talaq* dengan kerelaannya sendiri, tetapi pihak-pihak itu bersetuju bercerai dengan cerai tebus *talaq*, Mahkamah hendaklah, selepas bayaran tebus *talaq* dipersetujui oleh pihak-pihak itu, mengarahkan suami itu melafazkan perceraian dengan cara penebusan, dan perceraian itu adalah *ba-in sughra* atau tidak boleh *ruju'*.

(2) Mahkamah hendaklah merekodkan cerai tebus *talaq* itu dengan sewajarnya dan menghantarkan satu salinan rekod itu yang diperakui kepada Pendaftar yang berkenaan dan kepada Ketua Pendaftar untuk didaftarkan.

(3) Jika jumlah bayaran tebus *talaq* tidak dipersetujui oleh pihak-pihak itu, Mahkamah boleh mentaksirkan jumlah itu mengikut Hukum Syarak dengan memberi pertimbangan kepada taraf dan sumber kewangan pihak-pihak itu.

(4) Jika suami tidak bersetuju bercerai dengan cara penebusan atau tidak hadir di hadapan Mahkamah sebagaimana diarahkan, atau jika Mahkamah berpendapat bahawa ada kemungkinan yang munasabah bagi suatu perdamaian, Mahkamah hendaklah melantik suatu jawatankuasa pendamai sebagaimana diperuntukkan di bawah seksyen 44 dan seksyen itu hendaklah dipakai sewajarnya.

Perceraian secara *ta'liq* atau janji

47. (1) Seseorang perempuan yang bersuami boleh, jika berhak mendapat perceraian menurut syarat-syarat perakuan *ta'liq* yang dibuat selepas berkahwin, memohon kepada Mahkamah untuk menetapkan bahawa perceraian yang demikian telah berlaku.

(2) Mahkamah hendaklah memeriksa permohonan itu dan membuat suatu penyiasatan mengenai sahnya perceraian itu dan, jika berpuas hati bahawa perceraian itu adalah sah mengikut Hukum Syarak, hendaklah mengesahkan dan merekodkan perceraian itu dan menghantar satu salinan rekod itu yang diperakui kepada Pendaftar yang berkenaan dan kepada Ketua Pendaftar untuk didaftarkan.

Perceraian secara *li'an*

48. (1) Jika pihak-pihak kepada sesuatu perkahwinan telah mengangkat sumpah dengan cara *li'an* mengikut Hukum Syarak di hadapan Hakim *Syarie*, apabila penghakiman, maka Hakim *Syarie* itu hendaklah memerintahkan mereka di*farak*kan dan dipisahkan dan hidup berasingan selama-lamanya.

(2) Mahkamah hendaklah merekodkan perceraian dengan *li'an* dengan sewajarnya dan menghantar suatu salinan rekod itu kepada Pendaftar yang berkenaan dan kepada Ketua Pendaftar.

Hidup semula sebagai suami isteri atau *ruju'*

49. (1) Dalam seksyen ini "*talaq raj'i*" ertinya perceraian dengan satu atau dua *talaq* yang tidak diikuti dengan habis *'iddah*; dan "bersekedudukan semula" ertinya hidup semula sebagai suami isteri dalam tempoh sebelum perceraian menjadi tidak boleh *ruju'*.

(2) Jika, selepas sesuatu *talaq raj'i*, *ruju'* berlaku dengan persetujuan bersama, pihak-pihak hendaklah melaporkan hal *ruju'* itu dan butir-butir lain yang berkaitan kepada Pendaftar.

(3) Pendaftar hendaklah membuat apa-apa penyiasatan yang perlu dan, jika berpuas hati bahawa *ruju'* telah berlaku mengikut Hukum Syarak, hendaklah mendaftarkan *ruju'* itu dengan membuat suatu endorsan pada catatan berhubungan dengan perceraian itu dalam Daftar Perceraian dan Pembatalan, jika perceraian itu telah didaftarkan olehnya, dan hendaklah meminta pihak-pihak itu menyerahkan kepadanya surat-surat perakuan cerai yang berkaitan dan hendaklah mengeluarkan kepada mereka surat perakuan *ruju'* dalam borang yang ditetapkan.

(4) Pendaftar hendaklah juga menyerahkan satu salinan surat perakuan *ruju'* itu kepada Ketua Pendaftar yang mana hendaklah mendaftarkan *ruju'* itu dengan membuat suatu endorsan pada catatan berhubungan dengan perceraian itu dalam Daftar Perceraian dan Pembatalan yang disimpan olehnya.

(5) Mana-mana pihak kepada suatu perkahwinan yang tidak melaporkan hal *ruju'* sebagaimana dikehendaki oleh subseksyen (2) adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi lima ratus ringgit atau penjara tidak melebihi enam bulan atau kedua-duanya sekali.

(6) Jika perceraian itu tidak didaftarkan oleh Pendaftar yang kepadanya laporan di bawah subseksyen (2) itu dibuat, dia hendaklah merekodkan dalam surat-surat perakuan cerai nombor siri dan butir-butir surat perakuan *ruju'* itu dan hendaklah menghantar surat-surat perakuan cerai kepada Pendaftar yang telah mengeluarkannya bersama dengan satu salinan surat perakuan *ruju'* itu, dan Pendaftar yang satu lagi itu hendaklah selepas itu mendaftarkan *ruju'* itu dengan membuat suatu endorsan pada catatan berhubungan dengan perceraian itu dalam Daftar Perceraian dan Pembatalan dan hendaklah menyerahkan salinan surat perakuan *ruju'* itu kepada Ketua Pendaftar yang mana hendaklah mendaftarkan *ruju'* itu dengan membuat endorsan pada catatan berhubungan dengan perceraian itu dalam Daftar Perceraian dan Pembatalan yang disimpan olehnya.

(7) Jika *talaq raj'i* telah berlaku tanpa diketahui oleh isteri, suami tidak boleh menghendaki atau meminta isteri supaya bersekedudukan semula dengannya tanpa menzahirkan kepadanya hal perceraian itu.

(8) Jika selepas *talaq raj'i* suami melafazkan *ruju'* dan isteri telah bersetuju terhadap *ruju'* itu, isteri boleh, atas permohonan suami, diperintah oleh Mahkamah supaya hidup semula sebagai suami isteri, melainkan jika isteri itu menunjukkan sebab-sebab yang baik, mengikut Hukum Syarak sebaliknya, dan jika demikian halnya, Mahkamah hendaklah melantik suatu jawatankuasa pendamai sebagaimana diperuntukkan di bawah seksyen 44, dan seksyen itu hendaklah dipakai sewajarnya.

(9) Jika selepas *talaq raj'i* suami melafazkan *ruju'* tetapi isteri telah tidak bersetuju terhadap *ruju'* itu kerana sebab-sebab yang dibenarkan oleh Hukum Syarak, dia tidak boleh diperintah oleh Mahkamah supaya hidup semula sebagai suami isteri, tetapi Mahkamah hendaklah melantik suatu jawatankuasa pendamai sebagaimana diperuntukkan di bawah seksyen 44, dan seksyen itu hendaklah dipakai sewajarnya.

Perintah untuk membubarkan perkahwinan atau untuk *fasakh*

50. (1) Seseorang perempuan yang berkahwin mengikut Hukum Syarak adalah berhak untuk mendapatkan suatu perintah untuk membubarkan perkahwinan atau untuk *fasakh* atas satu atau lebih daripada alasan-alasan yang berikut, iaitu—

(a) bahawa tempat di mana beradanya suami telah tidak diketahui selama tempoh lebih daripada satu tahun;

(b) bahawa suami telah cuai atau telah tidak mengadakan peruntukan bagi nafkahnya selama tiga bulan;

(c) bahawa suami telah—

(i) dihukum dengan hukuman pemenjaraan selama tempoh satu tahun atau lebih; atau

(ii) dibuang negeri atau dideportasi menurut satu perintah dibuang negeri atau deportasi masing-masing di bawah undang-undang yang berhubungan dengan buang negeri atau imigresen;

(d) bahawa suami telah tidak menunaikan, tanpa sebab yang munasabah, kewajipan perkahwinannya (nafkah batin) selama tempoh empat bulan;

(e) bahawa suami telah mati pucuk pada masa perkahwinan dan masih lagi sedemikian dan isteri tidak tahu pada masa perkahwinan bahawa suami telah mati pucuk;

(f) bahawa isteri, setelah dikahwinkan oleh wali mujbirnya sebelum dia mencapai umur *baligh*, menolak perkahwinan itu sebelum mencapai umur lapan belas tahun, dan dia belum disetubuhi oleh suaminya itu;

(g) bahawa suami menganiayai isterinya, iaitu, antara lain—

(i) secara lazim menyakitinya atau menjadikan kehidupannya menderita disebabkan oleh kelakuan aniaya;

(ii) berkawan dengan perempuan yang berperangai jahat atau hidup berperangai keji mengikut pandangan Hukum Syarak;

(iii) cuba memaksa isteri hidup secara tidak bermoral;

(iv) melupuskan harta isteri secara tidak sah disisi undang-undang atau berlawanan dengan Hukum Syara; atau melarang isteri daripada menggunakan haknya di sisi undang-undang atau haknya di bawah Hukum Syarak terhadap harta itu;

(v) menghalang isteri daripada menunaikan kewajipan atau amalan agamanya; atau

(vi) jika suami mempunyai isteri lebih daripada seorang, dia tidak melayani isteri-isteri secara adil mengikut kehendak Hukum Syarak;

(h) bahawa walaupun selepas empat bulan berlalu, isteri masih belum disetubuhi kerana suami dengan sengaja enggan menyetubuhinya;

(i) bahawa isteri tidak memberi keizinan akan perkahwinan itu atau keizinannya tidak sah, sama ada oleh sebab paksaaan, kesilapan, ketidaksempurnaan akal, atau apa-apa hal keadaan lain yang diiktiraf oleh Hukum Syarak;

(j) bahawa pada masa perkahwinan itu isteri, sungguhpun berkebolehan memberi keizinan yang sah, adalah seorang yang kecelaruan mental, sama ada berterusan atau berselangan, dan kecelaruan mentalnya adalah daripada suatu jenis atau setakat yang menjadikannya tidak layak untuk berkahwin.

(2) Seseorang lelaki yang berkahwin mengikut Hukum Syarak adalah berhak mendapatkan perintah untuk membubarkan perkahwinan atau untuk *fasakh* atas alasan bahawa isteri menjadi tidak upaya mengikut Hukum Syarak yang menghalang persetubuhan.

(3) Seseorang lelaki atau perempuan yang berkahwin mengikut Hukum Syarak adalah berhak untuk mendapatkan suatu perintah atau membubarkan perkahwinan atau untuk *fasakh*—

(a) atas alasan isterinya atau suaminya—

(i) sedang menghidap penyakit mental yang tidak boleh diubati;

(ii) sedang menghidap penyakit kusta atau vitiligo;

(iii) sedang menghidap penyakit kelamin dalam keadaan boleh berjangkit; atau

(iv) sedang menghidap apa-apa penyakit yang boleh memudaratkan kesihatan pihak yang satu lagi kepada perkahwinan itu; atau

(b) atas apa-apa alasan lain yang diiktiraf sebagai sah untuk membubarkan perkahwinan atau untuk *fasakh* di bawah Hukum Syarak.

(4) Tiada perintah boleh dibuat atas alasan yang dinyatakan dalam subperenggan (1)(c)(i) sehingga hukuman itu telah menjadi muktamad dan suami itu telahpun menjalani empat bulan daripada hukuman itu.

(5) Tiada perintah boleh dibuat atas alasan yang dinyatakan dalam subperenggan (1)(c)(ii) sehingga berlalu tempoh empat bulan dari tarikh perintah buang negeri atau deportasi itu dilaksanakan.

(6) Sebelum membuat suatu perintah atas alasan yang dinyatakan dalam perenggan (1)(e) Mahkamah hendaklah, atas permohonan suami, membuat suatu perintah menghendaki suami memuaskan hati Mahkamah dalam tempoh satu tahun dari tarikh perintah itu bahawa dia tidak lagi mati pucuk, dan jika suami memuaskan hati Mahkamah sedemikian dalam tempoh itu, tiada sesuatu perintah boleh dibuat atas alasan itu.

Anggapan mati

51. (1) Jika−

(a) suami mana-mana perempuan telah mati, atau dipercayai telah mati, atau telah tidak didengar perkhabaran mengenainya bagi suatu tempoh empat tahun atau lebih, dan hal keadaan adalah sebegitu hingga dia patut, bagi maksud membolehkan perempuan itu berkahwin semula dan perkara lain yang berhubung dengan kematian setakat yang Mahkamah berbidangkuasa, dianggap mengikut Hukum Syarak sebagai telah mati, tetapi perakuan kematian di bawah Akta Pendaftaran Kelahiran dan Kematian 1957 [*Akta 299*] tidak dapat diperolehi, maka Mahkamah boleh,

di atas permohonan perempuan itu dan selepas apa-apa siasatan yang wajar, mengeluarkan dalam bentuk yang ditetapkan, suatu perakuan menganggap kematian suami itu dan Mahkamah boleh di atas permohonan perempuan itu membuat perintah bagi pembubaran perkahwinan atau *fasakh* sebagaimana diperuntukkan di bawah seksyen 50 atau apa-apa tuntutan yang berkaitan dengan si mati; atau

(b) isteri mana-mana lelaki telah mati, atau dipercayai telah mati, atau telah tidak didengar perkhabaran mengenainya bagi suatu tempoh empat tahun atau lebih, dan hal keadaan adalah sebegitu hingga dia patut, bagi maksud membolehkan lelaki itu berkahwin lain dan perkara lain yang berhubung dengan kematian setakat yang Mahkamah berbidangkuasa, dianggap mengikut Hukum Syarak sebagai telah mati, tetapi perakuan kematian di bawah Akta Pendaftaran Kelahiran dan Kematian 1957 [*Akta 299*] tidak dapat diperolehi, maka Mahkamah boleh, di atas permohonan lelaki itu dan selepas apa-apa siasatan yang wajar, mengeluarkan dalam bentuk yang ditetapkan, suatu perakuan menganggap kematian isteri itu dan Mahkamah boleh di atas permohonan lelaki itu membuat perintah bagi pembubaran perkahwinan atau *fasakh* sebagaimana diperuntukkan di bawah seksyen 50 atau apa-apa tuntutan yang berkaitan dengan si mati.

(2) Suatu perakuan yang telah dikeluarkan di bawah perenggan (1)(a) hendaklah disifatkan sebagai perakuan kematian suami itu dalam erti perenggan 13(4)(b).

(3) Dalam hal keadaan yang disebut dalam subseksyen (1), seseorang perempuan atau lelaki adalah tidak berhak berkahwin semula atau berkahwin lain tanpa suatu perakuan yang dikeluarkan di bawah subseksyen (1).

Penyenggaraan Daftar Perceraian dan Pembatalan

52. (1) Tiap-tiap Pendaftar dan juga Ketua Pendaftar hendaklah masing-masing menyenggara suatu Daftar Perceraian dan Pembatalan dan hendaklah serta-merta mencatatkan di dalamnya butir-butir yang ditetapkan mengenai semua perintah perceraian dan pembatalan yang dihantar kepadanya di bawah subseksyen (2) dan mengenai semua perintah perceraian dan pembatalan yang dipohon di bawah subseksyen (3) untuk didaftarkan.

(2) Tiap-tiap Mahkamah yang memberi dan merekodkan sesuatu perintah perceraian atau pembatalan atau yang membenar dan merekodkan sesuatu *talaq* atau apa-apa bentuk perceraian lain hendaklah serta merta menghantar satu salinan rekod itu yang diperakui kepada Pendaftar yang berkenaan dan kepada Ketua Pendaftar untuk didaftarkan.

(3) Jika sesuatu perkahwinan yang diakadnikahkan di Negeri Terengganu adalah dibubarkan atau dibatalkan dengan suatu perintah Mahkamah yang layak berbidang kuasa di luar Negeri Terengganu, salah satu daripada pihak-pihak itu boleh memohon kepada Pendaftar yang berkenaan dan kepada Ketua Pendaftar hendaklah mendaftarkan perintah itu

apabila berpuas hati bahawa perintah itu adalah satu perintah yang patut diiktiraf sebagai sah bagi maksud-maksud undang-undang dalam Negeri Terengganu.

(4) Jika sesuatu lafaz *talaq* di hadapan Mahkamah atau sesuatu perintah perceraian atau pembatalan, di mana jua telah diberi, telah membubarkan sesuatu perkahwinan yang telah diakadnikahkan dalam Negeri Terengganu dan telah didaftarkan di bawah Enakmen ini atau di bawah mana-mana undang-undang bertulis yang berkuat kuasa sebelum Enakmen ini, Pendaftar yang berkenaan dan Ketua Pendaftar hendaklah, apabila mendaftarkan *talaq* atau perintah itu, mengarahkan supaya catatan mengenai perkahwinan itu dalam Daftar Perkahwinan ditandakan dengan perkataan "dibubarkan" dan dengan rujukan mengenai perbicaraan dalam mana *talaq* itu telah dilafazkan atau perintah itu telah dibuat.

(5) Apabila mendaftarkan sesuatu *talaq* atau perintah perceraian atau pembatalan itu dan apabila dibayar kepadanya fi yang ditetapkan, Ketua Pendaftar hendaklah mengeluarkan surat perakuan cerai dan pembatalan dalam borang yang ditetapkan kepada kedua-dua pihak itu.

Pendaftaran perceraian

53. Tiada apa-apa lafaz *talaq* atau perintah perceraian atau pembatalan boleh didaftarkan melainkan jika Ketua Pendaftar berpuas hati bahawa Mahkamah telah membuat perintah muktamad berhubung dengannya.

Membetulkan kesilapan dalam Daftar Perceraian dan Pembatalan

54. (1) Jika Pendaftar berpuas hati melalui akuan berkanun atau selainnya bahawa sesuatu catatan dalam Daftar Perceraian dan Pembatalan adalah silap pada bentuk isinya, dia boleh, dihadapan dua orang saksi yang boleh dipercayai, membetulkan kesilapan itu dengan memotong catatan itu dan membuat catatan yang betul.

(2) Pendaftar hendaklah menandatangani dan mentarikhkan pembetulan yang dibuat dalam surat perakuan cerai atau pembatalan.

(3) Tiap-tiap catatan yang dibuat di bawah subseksyen (1) hendaklah diakusaksi oleh saksi-saksi yang dihadapannya catatan itu telah dibuat.

Pemeriksaan Daftar Perceraian dan Pembatalan

55. (1) Tiap-tiap Daftar Perceraian dan Pembatalan yang disimpan oleh Ketua Pendaftar atau Pendaftar di bawah Enakmen ini hendaklah terbuka untuk diperiksa oleh mana-mana orang setelah dibayar fi yang ditetapkan.

(2) Ketua Pendaftar atau Pendaftar, mengikut mana yang berkenaan, hendaklah, setelah dibayar fi yang ditetapkan, memberi suatu salinan catatan dalam Daftar Perceraian dan

Pembatalan, yang diperakui dengan tandatangan dan meterai jawatan Ketua Pendaftar atau Pendaftar itu, mengikut mana yang berkenaan, kepada seseorang yang menghendakinya.

Pendaftaran perceraian di luar Mahkamah

56. (1) Walau apa pun seksyen 52, seseorang yang telah menceraikan isterinya dengan lafaz *talaq* di luar Mahkamah dan tanpa kebenaran Mahkamah, hendaklah dalam tempoh empat belas hari dari tarikh lafaz *talaq* itu melaporkan kepada Mahkamah.

(2) Mahkamah hendaklah mengadakan siasatan untuk memastikan sama ada *talaq* yang dilafazkan itu adalah sah mengikut Hukum Syarak.

(3) Jika Mahkamah berpuashati bahawa *talaq* yang telah dilafazkan itu adalah sah mengikut Hukum Syarak, maka Mahkamah hendaklah, tertakluk kepada seksyen 127—

(a) membuat perintah membenarkan perceraian dengan *talaq*;

(b) merekodkan perceraian itu; dan

(c) menghantar salinan rekod itu kepada Pendaftar yang berkenaan dan kepada Ketua Pendaftar bagi pendaftaran.

***Mut'ah* atau pemberian saguhati kepada isteri yang diceraikan tanpa apa-apa sebab mengikut Hukum Syarak**

57. Selain daripada haknya untuk memohon nafkah, seseorang perempuan yang telah diceraikan tanpa sebab yang patut oleh suaminya boleh memohon *mut'ah* atau pemberian saguhati kepada Mahkamah, dan Mahkamah boleh, selepas mendengar pihak-pihak itu dan apabila berpuas hati bahawa perempuan itu telah diceraikan tanpa sebab yang patut, memerintahkan suami membayar sejumlah wang yang wajar dan patut mengikut Hukum Syarak.

Hak terhadap mas kahwin, dsb., tidak akan tersentuh

58. Tiada apa-apa jua yang terkandung dalam Enakmen ini boleh menyentuh apa-apa hak yang mungkin ada pada seseorang perempuan yang berkahwin di bawah Hukum Syarak terhadap mas kahwinnya dan pemberian kepadanya atau apa-apa bahagian daripadanya apabila perkahwinannya dibubarkan.

Kuasa Mahkamah memerintah pembahagian harta sepencarian

59. (1) Mahkamah adalah mempunyai kuasa apabila membenarkan lafaz *talaq* atau apabila membuat suatu perintah perceraian untuk memerintah supaya apa-apa aset yang diperolehi oleh pihak-pihak itu dalam masa perkahwinan dengan usaha bersama mereka dibahagi antara mereka atau supaya mana-mana aset yang diperolehi oleh pihak-pihak itu dalam masa perkahwinan dengan usaha bersama mereka dibahagi antara mereka atau supaya mana-mana aset itu dijual dan hasil jualan itu dibahagi antara pihak-pihak itu.

(2) Pada menjalankan kuasa yang diberi oleh subseksyen (1), Mahkamah hendaklah mengambil perhatian tentang—

(a) takat sumbangan-sumbangan yang telah dibuat oleh tiap-tiap satu pihak dalam bentuk wang, harta, atau kerja bagi memperolehi aset-aset itu;

(b) apa-apa hutang yang terhutang oleh salah satu pihak yang telah dilakukan bagi manfaat bersama mereka; dan

(c) keperluan-keperluan anak-anak yang belum dewasa dari perkahwinan itu,

dan tertakluk kepada pertimbangan-pertimbangan itu, Mahkamah hendaklah membuat pembahagian yang sama banyak.

(3) Mahkamah adalah mempunyai kuasa, apabila membenarkan lafaz *talaq* atau apabila membuat perintah perceraian memerintah supaya apa-apa aset yang diperolehi dalam masa perkahwinan dengan usaha tunggal satu pihak kepada perkahwinan dibahagi antara mereka atau supaya aset itu dijual dan hasil jualan itu dibahagi antara mereka atau supaya mana-mana aset itu dijual dan hasil jualan itu dibahagi antara pihak-pihak itu.

(4) Pada menjalankan kuasa yang diberi oleh subseksyen (3), Mahkamah hendaklah memberi perhatian kepada—

(a) takat sumbangan-sumbangan yang telah dibuat oleh pihak yang tidak memperolehi aset itu, kepada kebajikan keluarga dengan memelihara rumahtangga atau menjaga keluarga;

(b) keperluan-keperluan anak-anak yang belum dewasa dari perkahwinan itu, jika ada,

dan tertakluk kepada pertimbangan-pertimbangan itu, Mahkamah boleh membahagikan aset-aset itu atau hasil jualan itu mengikut apa-apa kadar yang difikirkannya munasabah, tetapi, walau bagaimana pun, pihak yang telah memperoleh aset-aset itu dengan usahanya hendaklah menerima suatu kadar yang lebih besar.

(5) Bagi maksud seksyen ini, rujukan-rujukan mengenai aset yang diperoleh dalam masa perkahwinan termasuklah aset-aset yang dipunyai oleh satu pihak sebelum perkahwinan itu yang telah dimajukan pada sebahagian besarnya dalam masa perkahwinan itu oleh pihak yang satu lagi itu atau dengan usaha bersama mereka.

BAHAGIAN VI

NAFKAH ISTERI, ANAK DAN LAIN-LAIN

Kuasa Mahkamah memerintah nafkah bagi isteri, dan kesan *nusyuz*

60. (1) Tertakluk kepada Hukum Syarak, Mahkamah boleh memerintahkan seseorang lelaki membayar nafkah kepada isteri atau bekas isterinya.

(2) Tertakluk kepada Hukum Syarak dan pengesahan Mahkamah, seseorang isteri tidaklah berhak mendapat nafkah apabila dia *nusyuz* atau enggan dengan tidak berpatutan menurut kemahuan atau perintah sah suaminya, iaitu, antara lain—

(a) apabila dia menjauhkan dirinya dari suaminya;

(b) apabila dia meninggalkan rumah suaminya bertentangan dengan kemahuan suaminya; atau

(c) apabila dia enggan berpindah bersama suaminya ke satu rumah atau tempat lain,

tanpa apa-apa sebab yang sah mengikut Hukum Syarak.

(3) Selepas sahaja isteri itu bertaubat dan menurut kemahuan dan perintah sah suaminya, maka isteri itu tidaklah lagi menjadi *nusyuz*.

Kuasa Mahkamah untuk memerintah nafkah bagi seseorang tertentu

61. Mahkamah boleh memerintahkan mana-mana orang yang bertanggungan tentang hal itu mengikut Hukum Syarak supaya membayar nafkah kepada seorang lain jika dia tak upaya, sepenuhnya atau sebahagiannya, daripada mencari kehidupan oleh sebab kerosakan otak atau jasmani atau tidak sihat dan Mahkamah berpuas hati bahawa memandang kepada kemampuan orang yang pertama tersebut itu adalah munasabah memerintahkan sedemikian.

Pentaksiran nafkah

62. Pada menentukan jumlah sesuatu nafkah yang hendak dibayar, Mahkamah hendaklah mengasaskan pentaksirannya terutama sekali atas kemampuan dan keperluan pihak-pihak itu, dengan mengambil kira kadar nafkah itu berbanding dengan pendapatan orang yang terhadapnya perintah itu dibuat.

Kuasa Mahkamah untuk memerintahkan jaminan diberi bagi nafkah

63. Mahkamah boleh, apabila menentukan nafkah, memerintahkan orang yang bertanggungan membayar nafkah itu supaya memberi jaminan bagi kesemua atau apa-apa

bahagiannya dengan meletak hak apa-apa harta pada pemegang amanah dengan amanah supaya membayar nafkah itu atau sebahagiannya daripada pendapatan harta itu.

Mengkompaun nafkah

64. Sesuatu perjanjian untuk membayar, dengan wang atau harta lain, wang pokok bagi menjelaskan segala tuntutan nafkah masa hadapan tidak boleh berkuat kuasa sehingga ia telah diluluskan, dengan atau tanpa syarat-syarat oleh Mahkamah, tetapi apabila diluluskan sedemikian, hendaklah menjadi suatu pembelaan yang memadai terhadap apa-apa tuntutan nafkah.

Tempoh perintah nafkah

65. Kecuali jika sesuatu perintah nafkah dinyatakan sebagai selama sesuatu tempoh yang lebih singkat atau telah dibatalkan, dan tertakluk kepada seksyen 66, sesuatu perintah nafkah hendaklah tamat apabila mati orang yang kena membayar nafkah itu atau apabila mati orang yang berhak menerima nafkah itu menurut perintah yang telah dibuat itu, mengikut mana yang lebih awal.

Hak terhadap nafkah atau pemberian selepas perceraian

66. Hak bagi seseorang isteri yang telah bercerai untuk menerima nafkah daripada suaminya yang dahulu di bawah sesuatu perintah Mahkamah hendaklah terhenti apabila tamat tempoh *'iddah* atau apabila isteri itu disabitkan *nusyuz* oleh Mahkamah.

Kuasa Mahkamah untuk mengubah perintah nafkah

67. Mahkamah boleh pada bila-bila masa dan dari semasa ke semasa mengubah, atau boleh pada bila-bila masa membatalkan, sesuatu perintah nafkah yang masih berkuat kuasa, sama ada bercagar atau tak bercagar, atas permohonan orang yang berhak menerima atau yang kena membayar nafkah itu menurut perintah yang telah dibuat itu, jika Mahkamah berpuas hati, bahawa perintah itu telah diasaskan atas sesuatu salah pernyataan atau kesilapan fakta atau jika sesuatu perubahan matan telah berlaku tentang hal keadaan.

Kuasa Mahkamah untuk mengubah perjanjian nafkah

68. Tertakluk kepada seksyen 64, Mahkamah boleh pada bila-bila masa dan dari semasa ke semasa mengubah syarat-syarat sesuatu perjanjian tentang nafkah yang dibuat antara suami dan isteri sama ada dibuat sebelum atau selepas tarikh yang ditetapkan, jika Mahkamah berpuas hati bahawa sesuatu perubahan matan telah berlaku tentang hal keadaan, walau apapun peruntukan yang berlawanan dalam perjanjian itu.

Nafkah yang kena dibayar di bawah perintah Mahkamah tidak boleh dipindahkan hak miliknya

69. Nafkah yang kena dibayar kepada seseorang di bawah sesuatu perintah Mahkamah tidak boleh diserah hak atau dipindah milik atau kena ditahan, diasingkan, atau dikenakan levi untuk, atau berkenaan dengan, apa-apa hutang atau tuntutan.

Menuntut tunggakan nafkah

70. (1) Tunggakan nafkah yang tidak bercagar, sama ada kena dibayar menurut perjanjian atau di bawah sesuatu perintah Mahkamah boleh dituntut sebagai suatu hutang daripada pihak yang mungkir itu dan, jika tunggakan itu terkumpul kena dibayar sebelum suatu perintah penerimaan dibuat terhadap pihak yang mungkir itu, tunggakan itu boleh dibuktikan dalam kebankrapannya dan, jika tunggakan itu terkumpul kena dibayar sebelum dia mati, tunggakan itu hendaklah menjadi suatu hutang yang kena dibayar dari harta pusakanya.

(2) Tunggakan nafkah yang tidak bercagar yang terkumpul kena dibayar sebelum orang yang berhak kepadanya itu mati boleh dituntut sebagai suatu hutang oleh wakil diri di sisi undang-undang bagi orang itu.

Nafkah sementara

71. (1) Jika Mahkamah berpuas hati bahawa terdapat alasan-alasan untuk membayar nafkah, Mahkamah boleh membuat suatu perintah terhadap suami bagi membayar nafkah sementara yang akan berkuat kuasa dengan serta merta dan terus berkuat kuasa sehingga perintah Mahkamah dibuat atas permohonan untuk nafkah.

(2) Suami boleh melaraskan nafkah sementara yang dibayar dengan amaun yang diperintah supaya dibayar untuk nafkah di bawah perintah Mahkamah, dengan syarat bahawa amaun yang diterima oleh isteri, setelah ditolak apa-apa potongan, adalah cukup untuk keperluan asasnya.

Hak tempat tinggal

72. (1) Seseorang perempuan yang diceraikan adalah berhak tinggal di rumah di mana dia biasa tinggal semasa dia berkahwin selagi suami tidak mendapatkan tempat tinggal lain yang sesuai untuk isteri.

(2) Hak tempat tinggal yang diperuntukkan dalam subseksyen (1) akan terhenti—

(a) jika tempoh *'iddah* telah tamat;

(b) jika tempoh penjagaan anak telah tamat;

(c) jika perempuan itu telah berkahwin semula; atau

(d) jika perempuan itu telah melakukan perbuatan keji atau *fahisyah*,

dan sesudah itu suami boleh memohon kepada Mahkamah supaya dikembalikan rumah itu kepadanya.

Kewajipan menanggung nafkah anak

73. (1) Kecuali jika sesuatu perjanjian atau sesuatu perintah Mahkamah memperuntukkan selainnya, maka adalah menjadi kewajipan seseorang lelaki menanggung nafkah anaknya, sama ada anak berada dalam jagaannya atau dalam jagaan seseorang lain, sama ada dengan mengadakan bagi mereka tempat tinggal, pakaian, makanan, perubatan dan pelajaran sebagaimana yang munasabah memandang kepada kemampuan dan taraf kehidupannya atau dengan membayar kosnya.

(2) Kecuali seperti tersebut di atas, adalah menjadi kewajipan seseorang yang bertanggungan di bawah Hukum Syarak, supaya menanggung nafkah atau memberi sumbangan kepada nafkah kanak-kanak jika bapa kanak-kanak itu telah mati atau tempat di mana bapanya berada tidak diketahui atau jika dan setakat mana bapanya tidak berupaya menanggung nafkah mereka.

Kuasa Mahkamah memerintahkan nafkah bagi kanak-kanak

74. (1) Mahkamah boleh pada bila-bila masa memerintahkan seseorang lelaki membayar nafkah untuk faedah mana-mana anaknya—

(a) jika dia telah enggan atau cuai mengadakan peruntukan dengan munasabah bagi anaknya itu;

(b) jika dia telah meninggalkan langsung isterinya dan anaknya itu adalah dalam jagaan isterinya;

(c) dalam masa menanti keputusan sesuatu prosiding hal ehwal suami isteri;

(d) apabila membuat atau selepas daripada membuat sesuatu perintah meletakkan anak itu dalam jagaan seseorang lain; atau

(e) apabila memberi kebenaran kepada lelaki itu berpoligami di bawah seksyen 22.

(2) Mahkamah adalah juga berkuasa memerintahkan seseorang yang bertanggungan di bawah Hukum Syarak, supaya membayar atau memberi sumbangan terhadap nafkah seseorang anak jika Mahkamah berpuashati bahawa memandang kepada kemampuannya adalah munasabah bagi Mahkamah memerintahkan sedemikian.

(3) Sesuatu perintah di bawah subseksyen (1) atau (2) boleh mengarahkan supaya pembayaran dibuat kepada orang yang menjaga atau memelihara dan mengawal anak itu atau kepada pemegang amanah bagi anak itu.

Kuasa bagi Mahkamah memerintahkan cagaran bagi nafkah seseorang anak

75. (1) Mahkamah boleh, apabila memerintahkan pembayaran nafkah untuk faedah seseorang anak, memerintahkan orang yang bertanggungan membayar nafkah itu supaya memberi cagaran bagi kesemua atau sebahagian daripadanya dengan meletak hak apa-apa harta pada pemegang amanah dengan amanah supaya membayar nafkah itu atau sebahagiannya daripada pendapatan harta itu.

(2) Kemungkiran mematuhi perintah menghendaki orang yang bertanggungan membayar nafkah itu meletak hak apa-apa harta pada pemegang amanah bagi maksud subseksyen (1) boleh dikenakan hukuman sebagai suatu penghinaan terhadap Mahkamah.

Kuasa bagi Mahkamah mengubah perintah mengenai penjagaan atau nafkah seseorang anak

76. Mahkamah boleh, atas permohonan seseorang yang ada mempunyai kepentingan, pada bila-bila masa dan dari semasa ke semasa mengubah, atau boleh pada bila-bila masa membatalkan, sesuatu perintah penjagaan atau nafkah seseorang anak, jika Mahkamah berpuas hati bahawa perintah itu telah diasaskan atas sesuatu salah pernyataan atau kesilapan fakta atau jika sesuatu perubahan matan telah berlaku tentang hal keadaan.

Kuasa bagi Mahkamah mengubah perjanjian penjagaan atau nafkah seseorang anak

77. Mahkamah boleh pada bila-bila masa dan dari semasa ke semasa mengubah syarat-syarat sesuatu perjanjian berhubung dengan penjagaan atau nafkah seseorang anak, sama ada perjanjian itu dibuat sebelum atau selepas tarikh yang ditetapkan, walau apa pun peruntukan yang berlawanan dalam perjanjian itu, jika Mahkamah berpuas hati bahawa adalah munasabah dan untuk kebajikan anak itu berbuat demikian.

Menuntut tunggakan nafkah seseorang anak

78. Seksyen 70 hendaklah dipakai, dengan pindaan yang sesuai dan mengikut Hukum Syarak, bagi perintah-perintah mengenai pembayaran nafkah untuk faedah seseorang anak.

Kewajipan menanggung nafkah kanak-kanak yang diterima sebagai ahli keluarga

79. (1) Jika seseorang lelaki telah menerima seseorang kanak-kanak yang bukan anaknya sebagai seorang ahli keluarganya, maka adalah menjadi kewajipannya menanggung nafkah anak-anak itu semasa dia masih seorang kanak-kanak, setakat mana bapa dan ibu kanak-kanak itu tidak berbuat demikian, dan Mahkamah boleh membuat apa-apa perintah yang perlu bagi memastikan kebajikan kanak-kanak itu.

(2) Kewajipan yang ditanggungkan oleh subseksyen (1) hendaklah terhenti jika kanak-kanak itu dibawa balik oleh bapa atau ibunya.

(3) Apa-apa wang yang dibelanjakan oleh seseorang lelaki pada menanggung nafkah seseorang kanak-kanak sebagaimana dikehendaki oleh subseksyen (1) boleh dituntut daripada bapa atau ibu kanak-kanak itu.

Tempoh perintah bagi nafkah anak

80. Kecuali—

(a) jika sesuatu perintah mengenai nafkah seorang anak dinyata sebagai selama tempoh yang lebih singkat;

(b) jika sesuatu perintah itu telah dibatalkan; atau

(c) jika sesuatu perintah itu dibuat untuk—

(i) seseorang anak perempuan yang belum berkahwin atau janda atau balu yang, oleh sebab sesuatu hilang upaya dari segi mental atau jasmani, tidak berkebolehan menanggung nafkah dirinya; atau

(ii) seseorang anak lelaki yang, oleh sebab sesuatu hilangupaya dari segi mental atau jasmani, tidak berkebolehan menanggung nafkah dirinya,

perintah nafkah hendaklah tamat apabila anak itu mencapai umur lapan belas tahun, tetapi Mahkamah boleh atas permohonan oleh anak itu atau oleh seseorang lain, melanjutkan perintah nafkah itu supaya meliputi apa-apa tempoh tambahan yang difikirkannya munasabah, bagi membolehkan anak itu mengikuti pelajaran atau latihan lanjut atau lebih tinggi.

Kewajipan menanggung nafkah anak-anak tidak sah taraf

81. (1) Jika seseorang perempuan cuai atau enggan menanggung nafkah seseorang anaknya yang tidak sah taraf yang tidak berupaya menangung nafkah dirinya, melainkan seorang anak yang dilahirkan akibat rogol, Mahkamah boleh, apabila hal itu dibuktikan dengan sewajarnya, memerintahkan perempuan itu memberi apa-apa elaun bulanan yang difikirkan munasabah oleh Mahkamah.

(2) Elaun bulanan di bawah seksyen ini hendaklah kena dibayar dari tarikh bermulanya kecuaian atau keengganan menanggung nafkah itu atau dari sesuatu tarikh yang kemudian mengikut sebagaimana yang dinyatakan dalam perintah itu.

Kuasa Mahkamah untuk memerintahkan pembayaran nafkah kepada kedua ibu bapa

82. (1) Mahkamah boleh memerintahkan seseorang anak lelaki atau anak perempuan, yang pada pendapat Mahkamah berkemampuan, supaya membayar nafkah kepada kedua ibu dan bapanya yang tidak berupaya menanggung nafkah mereka sendiri.

(2) Jika seseorang ibu atau bapa tidak mempunyai anak atau anaknya telah mati atau tempat di mana anak itu berada tidak diketahui atau jika dan setakat yang anak itu tidak berupaya menanggung nafkah kedua ibu dan bapanya itu, Mahkamah boleh memerintahkan mana-mana waris lelaki mengikut tertib *'asobah* dalam faraid yang berkemampuan supaya membayar nafkah kepada kedua ibu dan bapa itu.

(3) Apa-apa wang yang dibelanjakan oleh waris lelaki mengikut tertib *'asobah* dalam faraid itu pada menanggung nafkah kedua ibu dan bapa itu sebagaimana yang dikehendaki di bawah subseksyen (2) boleh dituntut daripada anak itu apabila anak itu berkemampuan untuk membayar nafkah itu.

Kuasa Mahkamah untuk memerintahkan Baitulmal atau institusi-institusi lain membayar nafkah

83. Dalam ketiadaan atau ketidakmampuan mana-mana waris yang bertanggungan mengikut Hukum Syarak untuk membayar nafkah, seperti yang dinyatakan di Bahagian ini, Mahkamah boleh membuat suatu perintah kepada Baitulmal atau mana-mana institusi lain untuk membuat pembayaran nafkah kepada orang yang berhak.

BAHAGIAN VII

PENJAGAAN

Hadhanah atau Penjagaan Kanak-Kanak

Orang yang berhak menjaga kanak-kanak

84. (1) Tertakluk kepada seksyen 85, ibu adalah yang paling berhak dari segala orang bagi menjaga anak kecilnya dalam masa ibu itu masih dalam perkahwinan dan juga selepas perkahwinannya dibubarkan.

(2) Jika Mahkamah berpendapat bahawa ibu adalah hilang kelayakan di bawah Hukum Syarak dari mempunyai hak terhadap *hadhanah* atau penjagaan anaknya, maka hak itu, tertakluk kepada subseksyen (3), hendaklah berpindah kepada salah seorang yang berikut mengikut susunan keutamaan yang berikut, iaitu—

(a) nenek sebelah ibu hingga ke atas peringkatnya;

(b) bapa;

(c) nenek sebelah bapa hingga ke atas peringkatnya;

(d) saudara perempuan seibu sebapa;

(e) saudara perempuan seibu;

(f) saudara perempuan sebapa;

(g) emak saudara sebelah ibu;

(h) anak perempuan bagi saudara perempuan seibu sebapa;

(i) anak perempuan bagi saudara perempuan sesibu;

(j) anak perempuan bagi saudara perempuan sebapa;

(k) anak perempuan bagi saudara lelaki;

(l) emak saudara sebelah bapa;

(m) waris lelaki yang menjadi *'asobah*;

dengan syarat penjagaan orang demikian tidak menjejaskan kebajikan kanak-kanak itu.

(3) Tiada seseorang lelaki berhak terhadap penjagaan seseorang kanak-kanak perempuan melainkan lelaki itu adalah seorang *mahram*, iaitu, dia mempunyai pertalian dengan kanak-kanak perempuan itu dalam mana dia dilarang berkahwin dengannya.

(4) Tertakluk kepada seksyen 85 dan 87, jika ada beberapa orang dari keturunan atau peringkat yang sama, kesemuanya sama berkelayakan dan bersetuju menjaga kanak-kanak itu, penjagaan hendaklah diamanahkan kepada orang yang mempunyai sifat-sifat paling mulia yang menunjukkan perasaan paling kasih sayang kepada kanak-kanak itu,dan jika kesemuanya sama mempunyai sifat-sifat kemulian, maka yang tertua antara mereka adalah berhak mendapat keutamaan.

Kelayakan-kelayakan yang perlu untuk penjagaan

85. Seseorang yang mempunyai hak mendidik seseorang kanak-kanak, adalah berhak menjalankan hak terhadap *hadhanah* jika—

(a) orang itu adalah seorang Islam;

(b) orang itu adalah sempurna akal;

(c) orang itu berumur yang melayakkan dia memberi kepada kanak-kanak jagaan dan kasih sayang yang mungkin diperlukan oleh kanak-kanak itu;

(d) orang itu berkelakuan baik dari segi akhlak Islamiah; dan

(e) orang itu tinggal di tempat di mana kanak-kanak itu tidak mungkin menghadapi apa-apa akibat buruk dari segi akhlak atau jasmani.

Bagaimana hak penjagaan hilang keutamaan

86. Hak seseorang perempuan terhadap *hadhanah* adalah hilang—

(a) jika perempuan itu berkahwin dengan seseorang yang tidak mempunyai pertalian dengan kanak-kanak itu yang orang itu dilarang berkahwin dengan kanak-kanak itu, jika penjagaannya dalam hal sedemikian akan menjejaskan kebajikan kanak-kanak itu tetapi haknya untuk penjagaan akan kembali semula jika perkahwinan itu dibubarkan;

(b) jika perempuan itu berkelakuan buruk secara keterlaluan dan terbuka;

(c) jika perempuan itu menukar pemastautinannya dengan tujuan untuk mencegah bapa kanak-kanak itu dari menjalankan pengawasan yang perlu ke atas kanak-kanak itu, kecuali bahawa seseorang isteri yang bercerai boleh mengambil anaknya sendiri ke tempat lahir isteri itu;

(d) jika perempuan itu murtad; atau

(e) jika perempuan itu mengabaikan atau menganiaya kanak-kanak itu.

Tempoh Penjagaan

87. (1) Hak *hadhinah* bagi menjaga seseorang kanak-kanak adalah tamat setelah kanak-kanak itu mencapai umur tujuh tahun, jika kanak-kanak itu lelaki, dan umur sembilan tahun, jika kanak-kanak itu perempuan, tetapi Mahkamah boleh, atas permohonan *hadhinah*, membenarkan dia menjaga kanak-kanak itu sehingga kanak-kanak itu mencapai umur sembilan tahun, jika kanak-kanak itu lelaki, dan umur sebelas tahun, jika kanak-kanak itu perempuan.

(2) Setelah tamatnya hak *hadhinah*, penjagaan adalah turun kepada bapa, dan jika kanak-kanak itu telah mencapai umur kecerdikan (*mumaiyiz*), maka kanak-kanak itu adalah berhak memilih untuk tinggal dengan sama ada ibu atau bapanya, melainkan jika Mahkamah memerintahkan selainnya.

Penjagaan anak tidak sah taraf

88. Penjagaan kanak-kanak tidak sah taraf adalah semata-mata pada ibu dan saudara mara ibu.

Kuasa Mahkamah membuat perintah mengenai penjagaan

89. (1) Walau apa pun peruntukan seksyen 85, Mahkamah boleh pada bila-bila masa dengan perintah memilih untuk meletakkan seseorang kanan-kanak dalam jagaan salah seorang daripada orang-orang yang tersebut di dalam seksyen itu atau, jika ada hal keadaan yang luar biasa yang menyebabkan tidak diingini bagi kanak-kanak itu diamanahkan kepada salah seorang daripada orang-orang itu, Mahkamah boleh dengan perintah meletakkan kanak-kanak itu dalam jagaan mana-mana orang lain atau mana-mana persatuan yang tujuan-tujuannya adalah termasuk kebajikan kanak-kanak.

(2) Untuk memutuskan dalam jagaan siapakah seseorang kanak-kanak patut diletakkan, pertimbangan yang utama ialah kebajikan kanak-kanak itu dan, tertakluk kepada pertimbangan itu, Mahkamah hendaklah memberi perhatian kepada—

(a) kemahuan-kemahuan ibu bapa kanak-kanak itu; dan

(b) kemahuan-kemahuan kanak-kanak itu, jika dia telah meningkat umur dapat menyatakan sesuatu pendapatnya sendiri.

(3) Adalah menjadi suatu anggapan yang boleh dipatahkan bahawa adalah untuk kebaikan seseorang kanak-kanak dalam masa dia kecil supaya berada bersama ibunya, tetapi pada memutuskan sama ada anggapan itu dipakai bagi fakta mana-mana kes, Mahkamah hendaklah memberi perhatian kepada tidak baiknya mengacau kehidupan seseorang kanak-kanak dengan bertukar-tukar jagaan.

(4) Jika ada dua orang atau lebih kanak-kanak dari sesuatu perkahwinan, Mahkamah tidaklah terikat meletakkan kedua-dua atau kesemuanya dalam jagaan orang yang sama tetapi hendaklah menimbangkan kebajikan tiap-tiap seorangnya secara berasingan.

(5) Mahkamah boleh, jika perlu, membuat perintah interim untuk menempatkan kanak-kanak itu dalam penjagaan mana-mana orang atau institusi atau persatuan dan perintah itu hendaklah serta merta dikuatkuasakan dan terus dikuatkuasakan sehingga Mahkamah membuat perintah bagi penjagaan itu.

Perintah tertakluk kepada syarat-syarat

90. (1) Sesuatu perintah jagaan boleh dibuat tertakluk kepada apa-apa syarat yang difikirkan oleh Mahkamah patut dikenakan dan, tertakluk kepada syarat-syarat, jika ada, yang dipakai dari semasa ke semasa, perintah itu adalah menghakkan orang yang diberi jagaan itu untuk memutuskan semua soal berhubungan dengan pendidikan dan pelajaran kanak-kanak itu.

(2) Tanpa menyentuh keluasan subsekyen (1), sesuatu perintah jagaan boleh—

(a) mengandungi syarat-syarat tentang tempat di mana kanak-kanak itu akan tinggal dan cara pelajarannya;

(b) mengadakan peruntukan bagi kanak-kanak itu berada bagi sementara dalam pemeliharaan dan kawalan seseorang yang lain daripada orang yang diberi jagaan itu;

(c) mengadakan peruntukan bagi kanak-kanak itu melawat ibu atau bapa yang tidak diberi jagaan atau seseorang dari keluarga ibu dan bapa yang telah mati atau tidak diberi jagaan pada masa-masa dan bagi apa-apa tempoh sebagaiman yang difikirkan munasabah oleh Mahkamah;

(d) memberi ibu atau bapa yang tidak diberi jagaan atau seseorang dari keluarga ibu atau bapa yang telah mati atau tidak diberi jagaan hak untuk berjumpa dengan kanak-kanak itu pada masa-masa dan dengan seberapa kerap yang difikirkan munasabah oleh Mahkamah; atau

(e) melarang orang yang diberi jagaan itu daripada membawa kanak-kanak itu keluar dari Malaysia.

Penjagaan ke atas Diri dan Harta

Orang yang berhak kepada penjagaan

91. (1) Sungguh pun hak terhadap *hadhanah* atau penjagaan anak mungkin terletak pada seseorang lain, bapa adalah penjaga hakiki yang pertama dan utama bagi diri dan harta anaknya yang belum dewasa dan apabila bapa telah mati, maka hak di sisi undang-undang bagi menjaga anaknya itu adalah turun kepada salah seorang yang berikut mengikut susunan keutamaan yang berikut, iaitu—

(a) datuk lelaki di sebelah bapa;

(b) wasi yang dilantik menurut wasiat bapa;

(c) wasi kepada wasi bapa;

(d) wasi datuk lelaki di sebelah bapa;

(e) wasi kepada wasi datuk di sebelah bapa,

dengan syarat bahawa dia adalah seorang Islam, seorang dewasa, adalah siuman, dan boleh dipercayai.

(2) Bapa adalah sentiasa mempunyai kuasa paling luas untuk membuat melalui wasiat apa-apa perkiraan yang difikirkannya baik sekali berhubung dengan penjagaan anak-anaknya yang masih kanak-kanak dan berhubung dengan hal memperlindungi kepentingan-kepentingan mereka, dengan syarat bahawa dia adalah siuman sepenuhnya.

(3) Subseksyen (1) tidaklah terpakai jika terma-terma dan syarat-syarat bagi surat cara yang meletakkan harta pada kanak-kanak itu secara nyata tidak membenarkan orang yang tersebut didalamnya daripada menjalankan apa-apa kuasa ke atas harta itu, dan dalam hal yang demikian Mahkamah hendaklah melantik seseorang penjaga bagi harta kanak-kanak itu.

(4) Bagi maksud penjagaan ke atas diri dan harta, seseorang hendaklah disifatkan sebagai kanak-kanak melainkan dia telah genap umur lapan belas tahun.

Kuasa ke atas harta tak alih dan harta alih

92. (1) Berkenaan dengan harta tak alih, seseorang penjaga di sisi undang-undang tidak mempunyai apa-apa kuasa untuk menjual, kecuali dalam hal-hal yang berikut, iaitu—

(a) jika, dengan menjual harta itu kepada orang luar, dia boleh mendapat harga sekurang-kurangnya dua kali ganda harga harta itu;

(b) jika kanak-kanak itu tidak mempunyai apa-apa mata pencarian lain, dan penjualan itu adalah benar-benar perlu untuk menanggung nafkahnya, dan kanak-kanak itu tidak mempunyai apa-apa harta lain;

(c) jika harta perlu dijual bagi maksud menjelaskan hutang pewasiat, yang tidak dapat diselesaikan jika harta itu tidak dijual;

(d) jika ada sesuatu peruntukan am dalam wasiat pewasiat itu yang tidak dapat dikuatkuasakan dengan tidak dijual harta itu;

(e) jika pendapatan yang terkumpul dari harta pesaka itu tidak mencukupi untuk membayar perbelanjaan yang telah dilakukan dalam menguruskannya dan untuk membayar hasil tanah;

(f) jika harta itu sedang diancami bahaya yang akan menyebabkannya menjadi musnah atau binasa oleh kerana reput;

(g) jika harta itu ada dalam tangan orang yang tidak berhak kepadanya, dan penjaga itu ada sebab bagi mengkhuatiri bahawa tidak ada peluang bagi mendapatkan pemulihan yang saksama; atau

(h) dalam sesuatu hal lain, jika harta itu benar-benar perlu dijual atas alasan-alasan lain yang dibenarkan oleh Hukum Syarak dan penjualan itu adalah nyata atau jelas sekali untuk faedah kanak-kanak itu.

(2) Berkenaan dengan harta alih, seseorang penjaga di sisi undang-undang adalah mempunyai kuasa menjual atau menyandarkan barang-barang dan harta-benda kanak-kanak itu, jika dia berkehendakkan keperluan-keperluan yang mustahak, seperti makanan, pakaian dan asuhan; dan jika harta alih seseorang kanak-kanak adalah dijual dengan ikhlas dan jujur bagi sesuatu balasan yang memadai dengan tujuan untuk melaburkan hasil jualan itu dengan selamat dan untuk memperolehi pendapatan tambahan, maka penjualan harta itu hendaklah dikira sebagai sah.

Pelantikan penjaga oleh Mahkamah

93. (1) Jika tidak ada penjaga di sisi undang-undang, maka kewajipan bagi melantik seseorang penjaga untuk memperlindungi dan memelihara harta kanak-kanak itu adalah terletak ke atas Mahkamah dan pada membuat sesuatu pelantikan Mahkamah hendaklah terutama sekali memberi pertimbangan-pertimbagan kepada kebajikan kanak-kanak itu.

(2) Pada menimbangkan apakah akan menjadi kebajikan bagi kanak-kanak itu, Mahkamah hendaklah mengambil perhatian tentang umur dan jantina kanak-kanak itu, watak dan kebolehan penjaga yang dicadangkan itu dan bagaimana karibnya persaudaraannya dengan kanak-kanak itu; kemahuan-kemahuan, jika ada, ibu bapanya yang telah mati; dan apa-apa hubungan penjaga yang dicadangkan itu yang sedia ada dan yang terdahulu dengan kanak-kanak itu atau dengan hartanya, dan jika kanak-kanak itu telah mencapai umur membolehkannya untuk membuat sesuatu pilihan yang bijak, maka Mahkamah boleh menimbangkan pilihannya itu.

Pelantikan ibu sebagai penjaga melalui wasiat

94. Seseorang ibu, sama ada seorang Islam atau seorang *Kitabiyyah* boleh dilantik dengan sah menjadi wasi bagi bapa, dan dalam hal yang demikian ibu itu boleh menjalankan kuasa-kuasanya sebagai penjaga melalui wasiat atau, jika tidak ada seorang penjaga di sisi undang-undang dia boleh dilantik sebagai penjaga di sisi undang-undang oleh Mahkamah, tetapi jika dia tidak dilantik sebagai demikian maka dia tidak boleh membuat apa-apa urusan mengenai harta kanak-kanak itu.

Penjaga bersama dengan ibu

95. Jika Mahkamah melantik ibu menjadi penjaga, Mahkamah boleh juga melantik seorang lain menjadi penjaga sama ada bagi diri atau harta kanak-kanak itu atau kedua-duanya, untuk bertindak bersama dengan ibu itu.

Perubahan kuasa penjaga harta

96. Pada melantik seseorang penjaga bagi harta seseorang kanak-kanak, Mahkamah boleh, dengan perintah, menentu, menyekat, atau memperluaskan kuasa penjaga berhubungan dengannya, setakat mana yang perlu bagi kebajikan kanak-kanak itu.

Pemecatan penjaga

97. Mahkamah boleh pada bila-bila masa dan dari semasa ke semasa memecat seseorang penjaga, sama ada seorang ibu, bapa atau orang lain dan sama ada dia adalah penjaga bagi diri atau harta kanak-kanak, dan boleh melantik seorang lain menjadi penjaga untuk menggantikannya.

Jaminan hendaklah diberi

98. (1) Jika seseorang dilantik oleh Mahkamah menjadi penjaga bagi harta seseorang kanak-kanak maka dia hendaklah, melainkan jika Mahkamah memerintahkan selainnya, memberi jaminan dengan nilai sebanyak mana yang ditetapkan bahawa dia akan melaksanakan kewajipan sebagai penjaga dengan sewajarnya.

(2) Jaminan itu hendaklah diberi mengikut cara yang ditetapkan pada masa itu bagi penerima yang dilantik oleh Mahkamah; dan penjaga yang dilantik itu hendaklah mengemukakan akaunnya pada tempoh yang diperintahkan, dan hendaklah membayar apa-apa baki yang diperakui kena dibayar olehnya ke dalam Mahkamah mengikut cara yang ditetapkan bagi penerima.

Had kuasa bagi penjaga yang dilantik oleh Mahkamah

99. (1) Seseorang penjaga bagi harta seseorang kanak-kanak yang dilantik oleh Mahkamah tidak boleh, tanpa kebenaran Mahkamah—

(a) menjual, menggadaikan, menggadai janji, menukar, ataupun dengan cara lain melepaskan milik mana-mana harta alih atau harta tak alih kanak-kanak itu; atau

(b) memajakkan mana-mana tanah kepunyaan kanak-kanak itu selama tempoh lebih daripada satu tahun.

(2) Apa-apa pelupusan harta seseorang kanak-kanak yang dilakukan bersalahan dengan seksyen ini boleh ditetapkan sebagai tidak sah, dan atas penetapan itu Mahkamah boleh

membuat apa-apa perintah yang pada pendapatnya perlu untuk mengembalikan harta yag dilupuskan itu kepada kanak-kanak itu.

(3) Mahkamah tidak boleh membuat apa-apa perintah di bawah subseksyen (2) melainkan jika perlu atau baik bagi kepentingan kanak-kanak itu.

Penjaga tidak boleh memberi akuan penyelesaian mengenai harta modal

100. Seseorang penjaga bagi harta seseorang kanak-kanak yang dilantik oleh Mahkamah tidak boleh, melainkan jika Mahkamah memerintah sebaliknya dalam sesuatu hal, diberi kuasa untuk memberi akuan penyelesaian yang sewajarnya bagi apa-apa legasi atau apa-apa wang modal lain yang kena dibayar kepada atau boleh diterima oleh kanak-kanak itu.

Penjaga boleh menanggung kanak-kanak dari pendapatan

101. (1) Seseorang penjaga bagi harta seseorang kanak-kanak yang dilantik oleh Mahkamah boleh membuat peruntukan yang berpatutan daripada pendapatan harta itu untuk menanggung nafkah dan pelajaran kanak-kanak itu, mengambil kira kepada taraf kehidupan kanak-kanak itu; tetapi tiada apa-apa jumlah wang melebihi daripada lima ratus ringgit sebulan boleh digunakan sedemikian tanpa kebenaran Mahkamah.

(2) Jika pendapatan dari harta kanak-kanak itu yang ada dalam tangan penjaga itu tidak mencukupi bagi maksud itu, atau jika wang adalah dikehendaki untuk kemajuan kanak-kanak itu, maka Mahkamah boleh memerintahkan supaya peruntukan bagi maksud itu diadakan dari harta modal kanak-kanak itu, dan bagi maksud itu Mahkamah boleh membenarkan apa-apa bahagian dari harta kanak-kanak itu dijual, digadaikan, atau digadai janji dan boleh memberi apa-apa arahan mengenainya sebagaimana yang perlu bagi kepentingan kanak-kanak itu.

Perintah khas mengenai harta kanak-kanak

102. (1) Jika, memandang kepada taraf kehidupan kanak-kanak itu dan kepada nilai hartanya dan juga kepada segala hal keadaan kes yang berkenaan, didapati bermanfaat supaya harta modal kanak-kanak itu digunakan bagi menanggung nafkah, pelajaran, atau kemajuannya dengan cara yang boleh mengelakkan belanja bagi membuat permohonan kepada Mahkamah, maka Mahkamah, daripada melantik seorang penjaga bagi harta kanak-kanak itu, boleh memerintahkan supaya segala harta kanak-kanak itu, dari apa jua jenis pun, diletakkan dalam tangan seseorang yang akan dilantik oleh Mahkamah, dengan kuasa penuh untuk membuat apa-apa urusan dan untuk menggunakan harta itu bagi maksud yang tersebut tadi menurut budi bicaranya sendiri bebas dari apa-apa kawalan; dan dalam hal yang demikian resit dari orang yang dilantik itu adalah menjadi akuan penyelesaian yang sewajarnya bagi sesiapa jua yang membuat apa-apa pembayaran atau pindah milik apa-apa harta kepadanya bagi pihak kanak-kanak itu.

(2) Seseorang yang dilantik di bawah subseksyen (1) boleh diperintahkan oleh Mahkamah supaya mengemukakan suatu akaun mengenai urusan-urusan yang dibuat olehnya mengenai harta kanak-kanak itu.

(3) Mahkamah boleh, kerana sesuatu sebab yang memadai, membatalkan apa-apa perintah, atau memansuhkan apa-apa pelantikan, yang dibuat di bawah subseksyen (1), dan boleh melantik seseorang lain dengan memberi kepadanya kuasa yang sama atau apa-apa kuasa yang lebih besar atau lebih kecil yang difikirkannya patut, atau boleh melantik seorang penjaga bagi harta kanak-kanak itu.

103. Seseorang penjaga boleh memohon kepada Mahkamah untuk mendapatkan pendapat, nasihat, atau budi bicaranya atas apa-apa soal mengenai pengurusan atau pentadbiran harta kanak-kanak itu.

Perintah larangan oleh Mahkamah

104. (1) Walau apa pun peruntukan seksyen 93, Mahkamah boleh, jika ia fikirkan perlu berbuat demikian, membuat suatu perintah melarang bapa atau datuk lelaki di sebelah bapa seorang kanak-kanak atau wasi-wasi mereka masing-masing atau wasi-wasi kepada wasi-wasi mereka masing-masing dari—

(a) menjual, menggadaikan, menggadai janji, menukar, ataupun dengan cara lain melepaskan milik mana-mana harta alih atau harta tak alih kanak-kanak itu; atau

(b) memajakkan mana-mana tanah kepunyaan kanak-kanak itu selama tempoh lebih daripada satu tahun,

tanpa mendapat kebenaran terlebih dahulu dari Mahkamah.

(2) Kemungkiran mematuhi sesuatu perintah yang dibuat di bawah seksyen ini boleh dikenakan hukuman sebagai suatu penghinaan terhadap Mahkamah dan Mahkamah, sebagai tambahan kepada hukuman yang dijatuhkan itu, boleh—

(a) menetapkan sebagai tidak sah pelupusan harta kanak-kanak itu dan membuat apa-apa perintah yang difikirkannya perlu untuk mengembalikan harta yang dilupuskan itu kepada kanak-kanak itu; atau

(b) memerintahkan orang yang disabitkan kesalahannya itu membayar kepada kanak-kanak itu pampasan yang tidak lebih daripada nilai harta kanak-kanak itu.

(3) Mahkamah tidak boleh membuat apa-apa perintah di bawah subseksyen (2) melainkan jika perlu atau baik bagi kepentingan kanak-kanak itu.

Penjaga bagi anak yatim

105. Jika bapa dan datuk lelaki seseorang kanak-kanak telah mati tanpa melantik seorang penjaga melalui wasiat, mana-mana penghulu, pegawai polis yang berpangkat tidak rendah daripada Sarjan, mana-mana orang yang menjaga kanak-kanak itu, atau mana-mana orang yang ada mempunyai kuasa seorang pelindung di bawah Akta Kanak-Kanak 2001 [*Akta 611*] boleh menyebabkan kanak-kanak itu dibawa ke hadapan Mahkamah dan Mahkamah boleh melantik seorang penjaga sama ada bagi diri atau bagi harta kanak-kanak itu, atau kedua-duanya.

Mahkamah hendaklah mengambil perhatian tentang nasihat pegawai-pegawai

106. Apabila menimbangkan apa-apa soal berhubung dengan penjagaan atau nafkah seseorang kanak-kanak, Mahkamah hendaklah, bila-bila juga praktik, menerima nasihat seseorang, sama ada pegawai awam atau tidak, yang terlatih atau berpengalaman dalam kebajikan kanak-kanak tetapi Mahkamah tidaklah terikat untuk menuruti nasihat itu.

Kuasa Mahkamah untuk menghalang anak dibawa keluar dari Malaysia

107. (1) Mahkamah boleh, atas permohonan bapa atau ibu seseorang anak—

(a) jika keputusan sesuatu perbicaraan hal ehwal suami isteri belum selesai; atau

(b) jika, di bawah sesuatu perjanjian atau di bawah perintah Mahkamah, hanya ibu sahaja atau bapa sahaja ada mempunyai jagaan atas anak itu manakala yang satu lagi itu tidak ada mempunyai jagaan,

mengeluarkan suatu injunksi sekatan pihak yang satu lagi itu daripada membawa anak itu keluar dari Malaysia atau Mahkamah boleh membenarkan anak itu dibawa keluar dari Malaysia sama ada tanpa syarat atau tertakluk kepada apa-apa syarat atau akujanji yang difikirkan patut oleh Mahkamah.

(2) Mahkamah boleh, atas permohonan mana-mana orang yang mempunyai kepentingan, mengeluarkan suatu injunksi sekatan seseorang, selain orang yang mempunyai jagaan atas kanak-kanak itu, daripada membawa seseorang kanak-kanak keluar dari Malaysia.

(3) Kemungkiran mematuhi sesuatu perintah yang dibuat di bawah seksyen ini boleh dikenakan hukuman sebagai suatu penghinaan terhadap Mahkamah.

Relif-Relif Lain

Kuasa bagi Mahkamah membatalkan dan menahan perpindahan-perpindahan yang dimaksudkan untuk mengecewakan tuntutan-tuntutan nafkah

108. (1) Jika—

(a) sesuatu perbicaraan hal ehwal suami isteri belum selesai di Mahkamah;

(b) sesuatu perintah telah dibuat di bawah seksyen 57, 60 atau 74 dan belum lagi dibatalkan; atau

(c) nafkah kena dibayar di bawah apa-apa perjanjian kepada atau untuk faedah seorang isteri atau isteri yang dahulu atau anak,

Mahkamah adalah berkuasa atas permohonan—

(i) jika ia berpuas hati bahawa apa-apa perpindahan harta telah dilakukan oleh suami atau suami yang dahulu atau ibu atau bapa bagi orang yang telah membuat atau yang bagi pihaknya telah dibuat permohonan itu, dalam masa tiga tahun sebelumnya, dengan tujuan di pihak orang yang melakukan perpindahan itu hendak mengurangkan kemampuannya membayar nafkah atau kemampuan suami itu membayar *mut'ah* atau hendak menghalang isterinya daripada apa-apa hak berhubungan harta itu, tertakluk kepada subseksyen (2), menghendaki orang yang membuat perpindahan itu membatalkan perpindahan itu; dan

(ii) jika ia berpuas hati bahawa apa-apa perpindahan harta dicadang hendak dilakukan dengan sesuatu tujuan yang demikian, memberi suatu injunksi tegahan perpindahan itu.

(2) Bagi maksud seksyen ini—

"harta" ertinya apa-apa jenis harta, alih atau tak alih, dan termasuklah wang;

"perpindahan" termasuklah suatu penjualan, pemberian, pajakan, gadai janji, atau apa-apa transaksi lain yang dengannya pemunyaan atau pemilikan harta itu adalah dipindah milik atau dibebankan tetapi tidak termasuk suatu perpindahan yang dilakukan kerana wang atau suatu bernilai wang kepada atau untuk faedah seseorang yang bertindak dengan suci hati dan dengan tidak mengetahui tujuan perpindahan itu dilakukan.

(3) Kemungkiran mematuhi sesuatu perintah yang dibuat di bawah seksyen ini boleh dikenakan hukuman sebagai suatu penghinaan terhadap Mahkamah.

Perintah tegahan

109. (1) Mahkamah adalah berkuasa dalam masa perbicaraan hal ehwal suami isteri masih belum selesai atau pada atau selepas pemberian sesuatu perintah perceraian, *fasakh*, atau pembatalan, memerintahkan mana-mana orang menahan dirinya dari mengganggu atau menceroboh; dengan apa-apa cara pun ke atas suami atau isteri atau bekas suami atau bekas isterinya.

(2) Kemungkiran mematuhi sesuatu perintah yang dibuat di bawah seksyen ini boleh dikenakan hukuman sebagai suatu penghinaan terhadap Mahkamah.

Perintah tegahan melupuskan harta sepencarian

110. (1) Mahkamah boleh, atas permohonan mana-mana pihak kepada perkahwinan—

(a) jika mana-mana prosiding hal ehwal suami isteri masih belum selesai di Mahkamah; atau

(b) dalam mana-mana prosiding tersebut Mahkamah boleh membuat perintah di bawah seksyen 59,

membuat suatu perintah melarang isteri atau suami, mengikut mana-mana yang berkenaan, daripada melupuskan apa-apa aset yang telah diperoleh mereka, secara usaha bersama atau usaha satu pihak semata-mata, semasa perkahwinan mereka berkuat kuasa jika Mahkamah berpuas hati adalah perlu untuk berbuat demikian.

(2) Kegagalan untuk mematuhi perintah yang dibuat di bawah subseksyen (1) boleh dikenakan hukuman sebagai suatu penghinaan kepada Mahkamah.

BAHAGIAN VIII

PELBAGAI

Pengiktirafan perkahwinan orang Islam yang dilakukan di luar Negeri Terengganu

111. (1) Sesuatu perkahwinan orang Islam yang dilakukan di luar Malaysia, selain daripada perkahwinan yang diakadnikahkan di sesuatu Kedutaan, Suruhanjaya Tinggi, atau Pejabat Konsul Malaysia di bawah seksyen 23, hendaklah diiktiraf sebagai sah bagi segala maksud Enakmen ini jika ia adalah sah menurut Hukum Syarak.

(2) Sesuatu perkahwinan orang Islam yang dilakukan di mana-mana negeri lain di Malaysia hendaklah diiktiraf sebagai sah bagi segala maksud Enakmen ini jika ia adalah sah di bawah undang-undang negeri itu.

Pengiktirafan perkahwinan-perkahwinan yang dilakukan di Kedutaan-Kedutaan, dsb., di Malaysia

112. Sesuatu perkahwinan orang Islam yang bukan warganegara Malaysia yang dilakukan disesuatu Kedutaan, Suruhanjaya Tinggi, atau Pejabat Konsul Negara asing di Malaysia hendaklah diiktirafkan sebagai sah bagi segala maksud Enakmen ini jika ia adalah sah menurut Hukum Syarak.

Kesahtarafan Anak

Siapakah yang dikaitkan sebagai bapa

113. Jika seseorang perempuan yang berkahwin dengan seseorang lelaki melahirkan seorang anak lebih daripada enam bulan *qamariah* dari tarikh perkahwinannya itu atau dalam masa empat tahun *qamariah* selepas perkahwinannya itu dibubarkan sama ada oleh sebab kematian lelaki itu atau oleh sebab perceraian, dan perempuan itu pula tidak berkahwin semula, maka lelaki itu hendaklah disifatkan sebagai bapa anak itu, tetapi lelaki itu boleh, dengan cara *li'an* atau kutukan, menafikan anak itu sebagai anaknya di hadapan Mahkamah.

Kelahiran lebih empat tahun selepas pembubaran perkahwinan

114. Jika anak itu dilahirkan lebih daripada empat tahun *qamariah* selepas perkahwinan itu dibubarkan sama ada oleh sebab kematian lelaki itu atau oleh sebab perceraian, anak itu tidak boleh di*nasab*kan kepada lelaki itu, melainkan jika lelaki itu atau mana-mana warisnya menegaskan bahawa anak itu adalah anak lelaki itu.

Kelahiran selepas pengakuan bahawa *'iddah* telah tamat

115. Jika seorang perempuan, yang tidak berkahwin semula, membuat satu pengakuan bahawa tempoh *'iddah*nya telah tamat, sama ada *'iddah* itu adalah oleh sebab kematian suaminya atau perceraian, dan perempuan itu kemudiannya melahirkan seorang anak, maka suami perempuan itu tidak boleh disifatkan sebagai bapa anak itu melainkan jika anak itu telah dilahirkan kurang daripada empat tahun *qamariah* dari tarikh perkahwinan itu dibubarkan oleh sebab kematian suaminya itu atau oleh sebab perceraian.

Anak dari persetubuhan *syubhah*

116. Jika seorang lelaki melakukan persetubuhan *syubhah* dengan seorang perempuan, dan kemudiannya perempuan itu melahirkan seorang anak dalam tempoh antara enam bulan *qamariah* hingga empat tahun *qamariah* selepas persetubuhan itu, maka lelaki itu hendaklah disifatkan sebagai bapa anak itu.

Syarat-syarat bagi pengakuan yang sah

117. Jika seseorang lelaki mengaku seorang yang lain, sama ada dengan nyata atau dengan tersirat sebagai anaknya yang sah, lelaki itu hendaklah disifatkan sebagai bapa anak itu jika, syarat-syarat yang berikut dipenuhi, iaitu—

(a) tiada seseorang yang lain disifatkan sebagai bapa anak itu;

(b) perbezaan antara umur lelaki itu dengan umur anak itu memunasabahkan pertalian antara antara mereka sebagai bapa dan anak;

(c) jika anak itu telah *'aqil baligh*, di mana dia boleh membuat keputusan, anak itu telah dipersetujui tentang dia diakui sebagai anak;

(d) lelaki dan ibu anak itu mungkin boleh disatukan dengan sah dalam perkahwinan pada masa pembenihan;

(e) pengakuan itu bukannya cuma mengakui anak itu sebagai anaknya, bahkan mengakui anak itu sebagai anak sahtarafnya;

(f) lelaki itu adalah berkeupayaan membuat kontrak;

(g) pengakuan itu dibuat dengan tujuan semata-mata untuk memberi taraf kesahtarafan; atau

(h) pengakuan itu adalah jelas maksudnya dan anak itu adalah diakui sebagai anak kandungnya.

Anggapan daripada pengakuan boleh dipatahkan

118. Anggapan yang berbangkit dari pengakuan yang dibuat oleh seseorang bahawa dia adalah bapa kepada seseorang yang diakuinya sebagai anak boleh dipatahkan hanya dengan—

(a) penolakan di pihak orang yang telah diakui sebagai anak itu;

(b) bukti bahawa perbezaan umur antara pihak yang mengaku dan pihak yang diakui adalah sebegitu kecil, atau bahawa umur pihak yang diakui adalah sebegitu tinggi, hingga menyebabkan pertalian yang dikatakan itu mustahil dari segi fizikal;

(c) bukti bahawa pihak yang diakui itu adalah sebenarnya anak seorang lain; atau

(d) bukti bahawa ibu anak itu tidak mungkin menjadi isteri yang sah kepada pihak yang mengaku pada masa percantuman benih anak itu.

Pengakuan oleh perempuan yang sedang dalam *'iddah*

119. Jika orang yang membuat pengakuan itu adalah seorang perempuan yang berkahwin atau yang sedang dalam *'iddah*, suami perempuan itu tidak boleh disifatkan sebagai bapa

kepada orang yang diakui itu melainkan jika pengakuan perempuan itu disahkan oleh suaminya itu atau disahkan dengan keterangan.

Mengakui seorang lain sebagai ibu atau bapa

120. Jika seseorang mengakui seorang lain sebagai bapa atau ibunya, maka pengakuan itu, jika disetujui atau disahkan oleh orang yang diakui itu, sama ada dalam masa hayat atau selepas kematian orang yang mengakui itu, adalah menjadi suatu perkeluargaan yang sah, setakat mana perhubungan di antara bapa atau ibu dengan anak itu sahaja, dengan syarat bahawa memandang kepada umur orang yang membuat pengakuan dan umur orang diakui itu maka adalah munasabah orang yang diakui itu menjadi ibu atau bapa kepada orang yang mengakui sedemikian.

Pengakuan lain daripada sebagai anak, ibu, atau bapa

121. Jika seseorang mengaku seorang lain sebagai seorang keluarga, selain sebagai seorang anak, ibu, atau bapa, pengakuan itu tidak boleh menyentuh mana-mana orang lain melainkan orang lain itu mengesahkan pengakuan itu.

Pengakuan tidak boleh dibatalkan

122. Sesudah sahaja pengakuan atau pengesahan dibuat tentang pertalian sebagai bapa dan anak atau tentang perkeluargaan atau persaudaraan, maka pengakuan atau pengesahan itu tidak boleh dibatalkan.

Perintah supaya Hidup Bersama Semula

Permohonan oleh isteri yang ditinggal langsung

123. Jika seseorang telah tidak lagi hidup bersama dengan isterinya mengikut cara yang dikehendaki oleh Hukum Syarak, isteri itu boleh memohon kepada Mahkamah untuk mendapatkan perintah supaya orang itu hidup bersama semula dengan isterinya.

Rayuan

Rayuan

124. Mana-mana orang yang terkilan dengan apa-apa keputusan yang dibuat di bawah Enakmen ini bolehlah merayu kepada Mahkamah mengikut prosedur yang ditetapkan.

BAHAGIAN IX

PENALTI

Perkahwinan tanpa kebenaran

125. Jika seseorang lelaki atau perempuan berkahwin di mana-mana tempat tanpa mendapat kebenaran secara bertulis terlebih dahulu daripada Pendaftar atau Hakim *Syarie* maka dia adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi lima ribu ringgit atau penjara tidak melebihi tiga tahun atau kedua-duanya.

Poligami tanpa kebenaran Mahkamah

126. Jika seseorang lelaki berkahwin lagi di mana-mana jua pun dalam masa perkahwinannya yang sedia ada masih berterusan tanpa mendapat kebenaran secara bertulis terlebih dahulu daripada Mahkamah maka dia adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi dua ribu ringgit atau penjara tidak melebihi satu tahun atau kedua-duanya.

Perceraian di luar Mahkamah dan tanpa kebenaran Mahkamah

127. Jika seseorang lelaki menceraikan isterinya dengan melafazkan *talaq* dengan apa-apa bentuk di luar Mahkamah dan tanpa kebenaran Mahkamah itu maka dia adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi satu ribu ringgit atau penjara tidak melebihi enam bulan atau kedua-duanya.

Tidak membuat laporan

128. (1) Jika seseorang berkewajipan membuat sesuatu laporan di bawah Enakmen ini, dan dia dengan sengaja cuai atau tidak berbuat demikian, maka dia adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi satu ribu ringgit atau penjara tidak melebihi enam bulan atau kedua-duanya.

(2) Jika seseorang berkewajipan membuat sesuatu laporan atau dikehendaki mengemukakan sesuatu permohonan di bawah Enakmen ini atau dikehendaki memberi sesuatu maklumat atau menyempurnakan atau menandatangani apa-apa dokumen yang perlu di sisi undang-undang bagi maksud melaksanakan pendaftaran dokumen itu, dan dia dengan sengaja cuai atau tidak membuat laporan itu atau mematuhi kehendak itu, maka dia adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi satu ribu ringgit atau penjara tidak melebihi enam bulan atau kedua-duanya.

Meninggal langsung isteri

129. Jika seseorang telah diperintahkan oleh Mahkamah supaya hidup bersama semula dengan isterinya dan dia bersengaja cuai atau tidak mematuhi perintah itu, maka dia adalah

melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi tiga ribu ringgit atau penjara tidak melebihi dua tahun atau kedua-duanya.

Menganiayai isteri atau suami

130. (1) Seseorang suami atau isteri yang dengan sengaja menganiayai isterinya atau suaminya atau menipu harta isterinya atau suaminya, mengikut mana-mana yang berkenaan, adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi lima ribu ringgit atau dipenjarakan selama tempoh tidak melebihi tiga tahun atau disebat tidak melebihi enam sebatan atau dihukum dengan mana-mana kombinasi hukuman itu.

(2) Mahkamah boleh sebagai perintah tambahan memerintahkan supaya dibayar pampasan bagi harta yang telah ditipu itu.

Tidak memberi keadilan yang sewajarnya kepada isteri

131. Seseorang yang tidak memberi keadilan yang sewajarnya kepada isterinya mengikut Hukum Syarak adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi dua ribu ringgit atau penjara tidak melebihi satu tahun atau kedua-duanya.

Isteri tidak menurut perintah

132. Seseorang perempuan yang dengan sengaja tidak menurut sesuatu perintah yang diberi oleh suaminya yang sah mengikut Hukum Syarak adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi lima ratus ringgit atau, bagi kesalahan kali kedua atau kali kemudiannya, denda tidak melebihi satu ribu ringgit.

Percubaan untuk menjadi murtad untuk membatalkan perkahwinan

133. Mana-mana orang yang tidak suka akan suami atau isterinya dan dengan perdayaan cuba menjadikan dirinya murtad untuk membatalkan perkahwinannya adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi lima ribu ringgit atau dipenjarakan selama tempoh tidak melebihi tiga tahun atau disebat tidak melebihi enam sebatan atau dihukum dengan mana-mana kombinasi hukuman itu.

Bersekedudukan semula dalam tempoh *'iddah raj'i*

134. (1) Seseorang lelaki yang, setelah menceraikan dengan sah isterinya, bersekedudukan semula dengannya dalam tempoh *'iddah raj'i* tanpa terlebih dahulu melafazkan *ruju'* yang sah adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi satu ribu ringgit atau penjara tidak melebihi enam bulan atau kedua-duanya.

(2) Jika isterinya itu tidak tahu pada masa persekedudukan semula itu tentang telah berlakunya perceraian itu, maka suami itu adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi satu ribu ringgit atau penjara tidak melebihi enam bulan atau kedua-duanya.

(3) Seseorang perempuan yang bersubahat melakukan suatu kesalahan di bawah subseksyen (1) adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi satu ribu ringgit atau penjara tidak melebihi enam bulan atau kedua-duanya.

Ruju' tanpa persetujuan isteri

135. Seseorang suami yang melafazkan *ruju'* dengan tidak terlebih dahulu mendapat persetujuan daripada isterinya, adalah melakukan suatu kesalahan dan hendaklah dihukum denda tidak melebihi satu ribu ringgit atau penjara tidak melebihi enam bulan atau kedua-duanya.

Dengan sengaja gagal mematuhi perintah nafkah

136. (1) Tanpa menjejaskan hak mana-mana orang yang mempunyai kepentingan di bawah mana-mana perintah yang dibuat di bawah Enakmen ini untuk mengkuatkuasakan perintah di bawah Enakmen ini atau di bawah mana-mana undang-undang lain, Mahkamah yang telah membuat perintah itu, dalam hal kegagalan dengan sengaja untuk mematuhinya, boleh, jika perintah sedemikian menghendaki pembayaran apa-apa amaun, mengarahkan amaun yang kena dibayar itu dilevi mengikut cara yang diperuntukkan oleh undang-undang bagi melevi denda yang dikenakan oleh Mahkamah, atau boleh menjatuhkan hukuman pemenjaraan kepada orang yang dengan sengaja gagal mematuhinya jika perintah pembayaran tiap-tiap bulan masih belum dibayar, atau, dalam mana-mana hal yang lain, pembayaran satu tahun yang masih belum dibayar.

(2) Mahkamah boleh—

(a) jika perintah yang dibuat di bawah subseksyen (1) menetapkan bagi pembayaran dibuat secara bulanan, menghukum orang yang dengan sengaja gagal mematuhinya dengan pemenjaraan tidak melebihi sebulan bagi setiap bayaran bulanan yang masih belum dibayar; dan

(b) dalam mana-mana hal lain, menghukum orang yang dengan sengaja gagal mematuhi perintah yang dibuat di bawah subseksyen (1) dengan pemenjaraan tidak melebihi satu tahun bagi mana-mana pembayaran yang masih belum dibayar.

Percubaan dan subahat

137. Mana-mana orang yang cuba melakukan, atau bersubahat melakukan, sesuatu kesalahan di bawah Enakmen ini adalah melakukan suatu kesalahan yang boleh dikenakan hukuman sama seperti yang diperuntukkan bagi kesalahan itu.

Hukuman yang tidak ditentukan

138. Mana-mana orang yang melakukan kesalahan terhadap mana-mana peruntukan Enakmen ini atau mana-mana kaedah atau peraturan yang dibuat di bawah Enakmen ini yang mana hukumannya tidak diperuntukkan dengan nyata hendaklah dihukum denda tidak melebihi satu ribu ringgit atau penjara tidak melebihi enam bulan atau kedua-duanya.

BAHAGIAN X

AM

Kuasa bagi membuat kaedah-kaedah

139. (1) Duli Yang Maha Mulia Sultan, atas nasihat Majlis, boleh, melalui pemberitahuan dalam *Warta*, membuat kaedah-kaedah untuk mengawal amalan dan acara dalam semua perbicaraan hal ehwal keluarga Islam di bawah Enakmen ini mengikut sebagaimana yang difikirkannya bermanfaat dan kaedah-kaedah untuk menetap dan mengawal fi dan kos yang kena dibayar dalam semua perbicaraan itu; tertakluk kepadanya itu, semua perbicaraan di bawah Enakmen ini hendaklah dikawal oleh amalan dan acara Mahkamah yang ditetapkan oleh Enakmen yang berkaitan setakat mana amalan dan acara itu tidak berlawanan dengan Enakmen ini.

(2) Mengenai perkara amalan dan acara dalam perbicaraan hal ehwal keluarga Islam yang tidak diperuntukkan dengan nyata dalam Enakmen ini atau dalam apa-apa kaedah-kaedah yang dibuat di bawah Enakmen ini atau dalam Enakmen yang berkaitan, Mahkamah boleh memakai apa-apa amalan dan acara yang difikirkannya wajar bagi mengelakkan ketidakadilan dan bagi menyelesaikan perkara-perkara yang dipersoalkan antara pihak-pihak.

(3) Duli Yang Maha Mulia Sultan, atas nasihat Majlis, boleh, melalui pemberitahuan dalam *Warta*, membuat kaedah-kaedah bagi maksud-maksud Enakmen ini dan, tanpa menyentuh keluasan yang tersebut itu, kaedah-kaedah itu boleh mengadakan peruntukan-peruntukan bagi—

(a) cara bagaimana Pendaftar-Pendaftar Perkahwinan, Perceraian, dan *Ruju'* Orang Islam hendak menjalankan kuasa-kuasa yang diberi kepada mereka oleh Enakmen ini;

(b) bentuk Daftar-Daftar Perkahwinan, Perceraian, dan *Ruju'* dan surat-surat perakuan nikah, perceraian, dan *ruju'* dan cara bagaimana Daftar-Daftar dan surat-surat perakuan dikehendaki disimpan;

(c) membekal dan menyimpan dengan selamat Daftar-Daftar Perkahwinan, Perceraian, dan *Ruju'* buku nota-buku nota Pendaftar, dan segala akuan yang dibuat bagi maksud-maksud Enakmen ini;

(d) menyediakan dan mengemukakan penyata-penyata perkahwinan, perceraian, dan *ruju'* yang didaftarkan di bawah Enakmen ini;

(e) bentuk apa-apa perakuan, notis, atau dokumen lain yang dikehendaki bagi maksud melaksanakan Enakmen ini;

(f) membuat pencarian-pencarian dan memberi salinan-salinan yang diperakui;

(g) fi yang boleh dikenakan bagi maksud-maksud Enakmen ini;

(h) hukuman-hukuman kerana melanggar atau tidak mematuhi mana-mana kaedah yang dibuat di bawah Enakmen ini; dan

(i) perkara-perkara lain bagi maksud melaksanakan Enakmen ini.

Hukum Syarak

140. (1) Mana-mana peruntukan atau tafsiran peruntukan di bawah Enakmen ini yang berlawanan dengan Hukum Syarak hendaklah terbatal setakat yang berlawanan itu.

(2) Jika terdapat apa-apa lakuna atau perkara yang tidak diperuntukkan dengan nyata dalam Enakmen ini, Mahkamah hendaklah merujuk kepada Hukum Syarak.

Pemansuhan dan Kecualian

141. (1) Enakmen Undang-Undang Pentadbiran Keluarga Islam 1985 [*En.Tr.12/1985*] adalah dimansuhkan.

(2) Semua peraturan, kaedah, perisytiharan, perintah, pemberitahuan, notis, borang, surat kebenaran dan pelantikan yang dikeluarkan atau dibuat di bawah Enakmen terdahulu berhubung dengan perkara-perkara yang diperuntukkan dalam Enakmen ini hendaklah terus berkuat kuasa, setakat yang tidak bertentangan dengan Enakmen ini, sehingga dibatalkan atau digantikan oleh peraturan kaedah, pengisytiharan, perintah, pemberitahuan, notis, borang, surat kebenaran dan pelantikan yang dikeluarkan atau dibuat di bawah Enakmen ini.

(3) Jika mana-mana kes atau perkara belum selesai di hadapan mana-mana Mahkamah pada permulaan kuat kuasa Enakmen ini, peruntukan Enakmen ini hendaklah terpakai berkenaan dengan prosiding kes atau perkara itu setakat yang tidak menyebabkan ketidak adilan.

JADUAL

(Subseksyen 2 (3))

BENTUK SKRIP BAHASA ARAB BAGI PERKATAAN

DAN UNGKAPAN TERTENTU

'aqil baligh	—	**عاقل بالغ**
'asobah	—	**عصبة**
ba-in kubra	—	**بائن كبرى**
ba-in sughra	—	**بائن صغرى**
baligh	—	**بالغ**
dharar syarie	—	**ضرر شرعي**
fahisyah	—	**فاحشة**
farak	—	**فرق**
fasakh	—	**فسخ**
fasid	—	**فاسد**
hadhanah	—	**حضانة**
hadhinah	—	**حضينة**
Hakam	—	**حكم**
Hakim *Syarie*	—	**حاكم شرعي**
Hukum Syarak	—	**حكم شرع**
'iddah	—	**عدة**
iqrar	—	**إقرار**
khul'	—	**خلع**
kitabiyyah	—	**كتابية**
li'an	—	**لعان**
mahram	—	**محرم**
mastautin	—	**مستوطن**
mukim	—	**مقيم**

mumaiyiz	—	**مميز**
mut'ah	—	**متعة**
nafkah	—	**نفقة**
nasab	—	**نصب**
nusyuz	—	**نشوز**
persetubuhan *syubhah*	—	**فرستوبهن (وطئ) شبهة**
qamariah	—	**قمرية**
ruju'	—	**رجوع**
shiqaq	—	**شقاق**
ta'liq	—	**تعليق**
talaq	—	**طلاق**
talaq raj'i	—	**طلاق رجعي**
wali	—	**ولي**
wali mujbir	—	**ولي مجبر**